

REVISTA DE LECTURĂ
"LUCIA DE LECTURĂ"

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

MUNCĂ ȘI CREAȚIE

Niciodată în istoria poporului nostru nu vom găsi, ca de la Congresul al IX-lea al partidului, o unitate mai deplină și mai exemplificatoare în tot ceea ce înseamnă muncă și creație. Stă aici, în acești termeni, însăși explicația de ordin etic și moral a existenței, stă aici, în acești termeni, explicația însăși a ideii de creativitate. Și o întemeiere a ei economică, politică în care se cuprind planuri, obiective și programe de cel mai ridicat relief pentru identitatea însăși a patriei, a ființei liberfăcilor și independenței sale. Se cuprind înfăptuirii mari, epocale, care condensează etape istorice multiple, aducându-le la scara unui prezent permanent posibil și permanent creator. De aici și linia de boltă a viitorului, de aici și dimensiunea întreagă, eroică și de neconfundat a trecutului, de aici această stare, această poziție de înaltă și sobră atitudine prin care luăm act de propria noastră via și complexă realitate, de aici forța de a gândi și privi procesul unor ample și necesare transformări.

Douăzeci și doi de ani secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea că vom avea de înfruntat și multe greutăți, spunea că vom străbate și experiențe noi, necunoscute.

drum greu am străbătut, dar acest drum este al orașelor și satelor de azi, acest drum este al marilor magistrale economice, tehnico-industriale și agricole, al marilor amitețate ale învățământului, științei și culturii, acest drum este unic și etern pe harta patriei, cel al Canalului Dunăre-Maree Neagră, cel al Transfăgărășanului, al Metroului bucureștean, un drum cum e raza și focul de veghe al tuturor marilor cetăți industriale, raza și focul tuturor marilor întemeieri din acești ani — douăzeci și doi, de acum — o epopee în care ideea de muncă și ideea de creație și-au devenit și își sunt inseparabile și se completează, se înalță și se unesc, solidarizând din perspectivă unui același unic scop. Care este harta, care este geografia economică a țării raportată azi la scara tuturor celor ce o alcătuim, care este azi harta, geografia spirituală a țării raportată la scara gândurilor, a aspirațiilor și idealurilor noastre, ne-o spune însăși cultura, ne-o spune marele festival național care e Cântarea României. O manifestare de masă a muncii și creației, un mod, cel mai larg, de exprimare a spiritului creator al poporului român. Este o sudură vie, de gânduri și sentimente, între ideea de muncă și ideea de creație. Pentru că amindouă sînt ridicate la rangul de a fi necesare în cel mai înalt grad mersului înainte al societății, cunoașterii de sine, a geniului creator al poporului, permanenței și laborioasei sale descoperiri.

Literatură și arta au, prin esența și semnificația lor, o întregă și îndelungată rădăcină în toată această plămădă a prezentului și viitorului, pe cit vin ele din trecut, pe cit trăiesc ele în prezent pe cit anunță și certifică viitorul. Prin ideal, prin gânduri, prin sentimente și oameni care consacră acest viitor și-i dau substanță prin tot ce-l întregeste și-l face vizibil, întreg; ideea de muncă și de creație formează un tot care este o asumare a însuși timpului și o responsabilizare de conștiință patriotică, revoluționară.

Este un drum greu, epopeic, acesta, dar dacă ne gândim la toate evenimentele, la toate compențele și deschiderile istoriei, cînd n-a fost greu? Pornim la un drum lung de luptă și muncă, anunța în urmă cu

Luceafărul

Ștefan Luchian : Anemone

TINĂR ÎN AGORA

Despre demnitate

FIINȚA, CA EXISTENȚĂ DESTOINICĂ

mi s-a întâmplat s-o trăiesc (întimpla-tea) tocmai în momentul în care începem călătoriile prin lumea și lumina patriei. Bărbatul stătea drept, aura anilor îi lumina aducând ființei fără a tulbura, iar vorbele erau ca zăpezile rîvnite în braza visătoare, agonizând. Am scris despre imaginea întințirii mele cu omul acela, ceea ce n-am mărturisit era farmica de mister ce-i învalua articulațiile vorbelor. Omul stătea drept, parcă ținut în spațiul mărunțului lui birou — aveam să afl, Muzeul de artă populară și etnografie din Lugoj este (și) opera vieții lui — și-mi povestea despre o descoperire amfrosind a ceramică străveche. Nu intru acum în detaliile pe care le-am povestit, ci înainte căluzit de nuanța pe care atunci nu am întrezărit-o. Pe scurt, omul (Ion Stratan) vede o „moviță”, are sentimentul straniu că ascunde ceva, o lăsa în voia adulmecătoare a privirii spațiului și, totuși, la un moment dat simte, simte acel ceva, se urcă în tren, ajunge acolo cu sufletul la gură

și găsește pe un ins oarecare, pe tractorist, meseriindu-și el și ce... Sub mușcăturile plugului, scipeau în lumina blîndă a acului timp, farmice reci, farmice de vase. (Erau farmicele uneia dintre cele mai interesante mărturii ale tracilor pe pământ românesc...)

O să-mi iau îngăduința de a-l aminti pe destoinicul în inteligența străveche, Părvan : „Oamenii noi, înflorinți în marea lumii a vieții, se pleacă cu reculegere spre pământul unde dorm oamenii vechi, din țara cărora au crescut ei, oamenii noi, ca florile noi din pulberea florilor vechi.”

Există o demnitate a meseriei, imi spunea bătrînul arheolog, aceea care, prin ființa ei îi restituie în țările orizonturile vieții, ale faptelor din viața pe care o petrec. N-ăș mai putea lua drept întimplare descoperirea omului ce mă fascinașe atunci prin simplitatea vorbelor lui simple, respirate de un aer străvechi. Demnitatea meseriei — lată farmica lui de existență în rostul trecut al unei vieți.

Oare munca titanică, înflorind destinul unui Părvan, nu este un strălucit răspuns românesc la afirmarea straturilor de sorginte al spirituității noastre? Să fie oare vorba de altceva decît de demnitatea meseriei, înțeleasă drept destin eroic și fecund într-o viață? Cit simțim că datorăm unora care, asemenea lui, și-au făcut din probitate o virtute a meseriei, un neatinat de opreliști, stindard, cu o demnitate pil-duitoare, greu de egalat în țarie? Elegia a doua, getica, a lui Nichita Stănescu, închinată marelui înaintaș este, la rîndul ei, o „probă de purificare profesională”, un semn de înțelegere a unui destin, probă deschizătoare și fecundă întru demnitatea cuvîntului...

METAFORA INFLORITĂ ÎN MARMURA

Între momentul în care omul „de meserie” al satului a început să gîndească (după mintea și inteligența culturală trăsături diferite față de culturile vestice. Lipsa așa-zisei „spectaculozității” în evoluția noastră culturală e compensată de vocația echilibrată, cultura românească a evitat „hybrisul”, excesele de ritm în favoarea unei creșteri euristică asimilind cu consecvență tradiția. O civilizație arhaică, milenară ca a noastră de bună seamă că a exclus ostentativitatea cultivînd ritualul, dezvoltarea sa istorică a fost cumpănată. Dacă spiritul occidental este faustic, ființa noastră culturală este orfică: de aici și înaintarea sa armonioasă în timp. Aflată meru sub semnul măsurii, personalitatea culturii românești nu a evoluat nici spre un raționalism autarhic (precum cel francez) și nici în direcția unui spiritualism exclusivist (ca în cazul ger-

Viorel Sămpetrecan

Continuare în pag. a 6-a

● În acest număr : „Tinerii prozatori și universul rural” ● 1907 — memento ● „Tăcere prelungită” — proză de Constantin Georghescu ● Poeme de ● Carolina Hica ● Iancu Grama ● Ion Tudor Iovian ● Radu Cange ● Ion Băducu ● Numele poetului de Cezar Ivănescu ● Remember ● Poezii, cînd erau tineri... de Nicolae Stoian ● Post restant de Iulian Neacșu ● Rememorări de Mircea Micu ● Cumpănă de George Alboiu ● Mapamond ● Sport de Fănuș Neagu.

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 2-a

ATITUDINI

O școală de gîndire

analiza oricărui fenomen artistic sau literar authton trebuie să se raporteze la cultura noastră privită în ansamblu și la ritmurile ei specifice, acest lucru înseamnă garanția unei înțelegeri corecte a devenirii. Din perspectiva sfîrșitului de secol imaginea culturii românești capătă dimensiuni noi, fără a-și pierde semnificativitatea. Care este direcția specifică de evoluție a culturii noastre în contextul lumii actuale? În „Spațiul mioritic”. Blaga afirmă că fundamentul în cultura română este „un complex de potenție creatoare”, relevînd acel „orizont spiritual ondulat” al ființei noastre etnice : de fapt autorul simbolizează, prin toposul mioritic, stilul evoluției românești, numindu-l un „orizont de avansare legat în timp”. Celebruul său studiu din 1936 analizează în profunzime complexul spiritual authton relevîndu-i determinanțele : propensiunea spre categoriile organicii și „tendința de transfigurare „sofianică” a realității”. Aceste trăsături caracteristice culturii noastre de tip răsăritean indică un ritm specific de creștere, un metabolism în parte diferit de cel occidental. Evoluția organică a culturii românești se bazează pe un aprioric simț al măsurii și al întregului fără să prezinte în decursul istoriei spectaculozitatea acelor salturi

caracteristice popoarelor din occident. Blaga observă pe bună dreptate că evoluția culturii la noi s-a realizat de-a lungul secolelor „oarecum sub surdina” explicînd acest lucru prin faptul că la români „totul se înfăptuiește cu un umitor simț pentru nuanță și cu tot alt simț al discreției”. Călinescu face afirmații asemănătoare în „Istoria” sa atribuind organicismului nostru cultural trăsături diferite față de culturile vestice. Lipsa așa-zisei „spectaculozității” în evoluția noastră culturală e compensată de vocația echilibrată, cultura românească a evitat „hybrisul”, excesele de ritm în favoarea unei creșteri euristică asimilind cu consecvență tradiția. O civilizație arhaică, milenară ca a noastră de bună seamă că a exclus ostentativitatea cultivînd ritualul, dezvoltarea sa istorică a fost cumpănată. Dacă spiritul occidental este faustic, ființa noastră culturală este orfică: de aici și înaintarea sa armonioasă în timp. Aflată meru sub semnul măsurii, personalitatea culturii românești nu a evoluat nici spre un raționalism autarhic (precum cel francez) și nici în direcția unui spiritualism exclusivist (ca în cazul ger-

Cînd crește iarba

Într-o referință critică la romanul Un înec de singurătate de Gabriel Garcia Marquez, Eugen Barbu scria despre celebra operă a scriitorului sud-american că e „o carte nebună... pe care cu greu o poate egala cineva în următoarea sută de ani”, că face parte dintre acele cărți care „hotărîșor soarta întregii literaturi a lumii” și că el — Eugen Barbu — „ar fi murit de bucurie să fi avut norocul o scrie. E o declarație cum numai Eugen Barbu o putea concepe, gigantizînd în maniera sa strălucitoare și fabuloasă și trădînd, în definitiv, secreta ambiție de a realiza în cîmpul literaturii românești ceea ce a înfăptuit gloriosul său confrate, în simțul unei civilizații noi, făgăduind de străluciri pasionale ancestrale și crepusculare, în același timp.

Dacă lășăm la o parte cele câteva nuvele de excepție pe care le-a scris, trei sînt, deocamdată, încercările de răsănit, menite a schimba fața prozel românești : *Grupa, Principele și Săptămîna nebunilor*. Sînt trei romane, am zice „nebune”, apreciate cum se cuvine, după împrejurări, dar mai arareori, subliniindu-se intenția lor de revoluționare a prozel, „avangardistă”, s-ar putea spune. Căci (nu-i așa?) Eugen Barbu a trebuit să creadă drept un remarcabil scriitor de factură tradiționalistă, ca și Marin Preda, sfîndă moda europeană bîtea pe la porțile „experimentalismului”. Și dacă Marin Preda a fost hotărînit lingă „realismul” lui L. Rebreanu, lui Eugen Barbu i s-a descoperit — cu femeii, fîrtește — alt înaintaș, Mateiu I. Caragiale. Intr-o devăz, îl apropie pe Eugen Barbu de autorul

Crailor de Curtea-Vechie simpatia pentru o lume în decădere peste care arunca vîlul somptuos al poeziei. Acest balcanism crepuscular — dovănit una dintre cele mai solide tradiții în literatura noastră — ajunge „obsesiv” a stilului în ciclul fanariotic (*Principele și Săptămîna nebunilor*). *Grupa* o mai aproape de estetica arghiziană a „florilor de mușcați” și e riscant a vedea în Cutarida, totuși, numai o oglindă a unui lumii în degradare. Ba, am zice, ne aflăm, mai degrabă, în miezul unei ciudate geneze, în evidentă opoziție cu apocalipsa fanariotică a dezamăritului din *Principele* și chiar din *Săptămîna nebunilor*. Cutarida se năste și crește sub ochii cititorului, ea are un întemeier, pe vîntul circumsor Stere personaj cu amblii bulzaticie, avîndu-l ca model pe Pandele, stăpînul la care ucenicise. Nu întimplător Eugen Barbu a protestat împotriva aceluia care au văzut în *Grupa* doar o lume a decăderii : „Dar e lumea mea ! Am trăit prin ea, în ea, tîpe mă împiedică s-o scriu la suprafață ?” (*Jurnal*).

Cutarida e o lume cu legile ei nescrie, mîne să-i asigure vitalitatea și expansiunea. Este ea oare mai „decăzută” decît „lumea bună” a Bucureștilor, lumea negustorilor și înstărilor de tip Pandele sau Goldenberg? Dimpotrivă, peste „dogorile pestilențiale” adie cite o mireasmă de umanitate adîncă precum iubirea curată

Theodor Codreanu

Continuare în pag. a 2-a

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR

Poetului tînar

Între tinerii poeți care, la începutul acestui deceniu încearcă să impună, cu nerăbdare specifică vîrstei o nouă sensibilitate lirică, declamătoare, unii sînt mota în interviuri pe cit de simpatice prin aerul lor de fronda juvenilă, pe cit de superficiale în absența unei arte poetice, Traian T. Coșovei mi s-a părut, cu *Ninsorile electrice* (1979), miza cea mai potrivită pentru o competiție de durată, cu start promițător, dar cu decăderea imprevizibilă. Spiritul ironic și ludic, precum și înclinația către abordarea aspectelor concrete ale realului, explicabile ca reacție la afectarea metafizică a poeziei deceniului anterior, dar rîscind să unfurmizeze noua promițătoare lirică, mi s-a părut la el, ca la o bună parte dintre debutanții de atunci, doar distructiv sau chiar în gol, că relativizat, probabil din pudoare, o dramatică neliniște interioară, transparentă, totuși, prințre ochiurile abundente rețele metafizice. În plus, poezia lui Traian T. Coșovei denotă o mare și reconfortantă încredere în... poezie, în capacitatea acesteia de a modifica și restructura, elibe-

rind de rutina existențială și căutînd ingenuitatea primordiale. Față de, să spunem, Mircea Cartarescu, prestigiatul al cuvîntelor, devășind dictează a smulge aplauze la scena deschisă, Traian T. Coșovei este un reflexiv, datat metaforai somptuoase, creatoare de atmosferă, dar și purtătoare de încercături semantice. Raportată însăși, la gravitatea ostentativă a discursului liric propus de, să spunem, Nichita Danilov, spiritul nebunlos atras de goticul sumbru, poezia lui Traian T. Coșovei pare o antiroză, un „capricio” nonsănt „oafînd” senzorial. Altfel spus, această poezie păstrează — după parerea mea — un echilibru benefic între ironie și gravitate (un ochi ride, celălalt plînge) sau, mai nuanțat, conține, deopotrivă, o ironie gravă și o gravitate ironică.

Am comentat, la momentul respectiv, fiecare

Valentin F. Mihăescu

Continuare în pag. a 7-a

Trei pătrare de veac

Tot ducînd pe umeri și în suflet veacurile spirituității noastre, Romulus Vulcănescu are el însuși azi trei pătrare de veac. Ai spune că s-a născut în alt de milenii, dacă trupul său născinat n-ar dovedi o tinerete și o vigoare demne de învidiat și dacă pietele ce-i desenează anume chipul solemn n-ar pune într-o lumină atît de adîncă ochii săi neliniștiți, căutători de rezăviri eterne, încercători inițiale de magnetism, mi s-a părut de multe ori că mă scrietează din ei, ca într-o bunăvoință, legendarul lui din Carpați.

Romulus Vulcănescu este una din marile figuri ale ființei culturale românești : întreaga sa Operă, focalizată, de la volum la volum, în recența și subtila sa *Mitologie română*, îl asează între urmașii de seamă ai lui Hadesu și Părvan.

Am răfășit zilele trecute, proaspăt sosit în librărie, ediția din 1967 a *Mitologiei române* și am înțeles încă o dată cîtă trudă, cîtă răbdare, cîtă voință și cîtă respect creator față de lucrul de înaltă artă există în fiecare apicol, în fiecare pagină a acestei cărți : este aici o irepetabilă și tocmai de aceea exemplară viață de om care n-a abdicat niciodată de la strategia sa : a vrut să refacă în sistem spirituității populare românească, acest *Mitologie română*, il asează între urmașii de seamă ai lui Hadesu și Părvan.

Paul Tutungiu

Continuare în pag. a 7-a

Curcubeu de pace

din adîncul istoriei noastre, tot vine și vine către noi, iluminat de celebrul poem eminescian, acel admirabil „sol de pace cu-o năframă-n virf de băi”, imagine-simbol a vrierii esențiale a oamenilor trăitori pe aceste străbune meleaguri. Prin demul messenger, nu doar Marele Mirecea și ouștea sa, ci un întreg popor își exprima în momentul acela, cînd vîntul de săgeți și sulțe nu se stîrșine încă, opțiunea clară pentru buna înțelegere și împăcare. Ce altceva făcuse, în timpurile mai vechi, înțeleptul rege autohton ce trimisese lui Lisimah, înainte de confruntare, însemnări grătore ale dorinței sale de evitare a înclăștării semănătoare de moarte și nenorociri? Atunci cînd voința de pace nu i-a fost ascultată, cînd năvălitorii s-a năpustit asupra pămîntului și bunurilor sale, poporul din spațiul acesta hărăzit de istorie s-a ridicat cu inversunare împotriva dășmanului, lupta și vitejia constituînd alternativă păstrării ființei și libertății sale. Să ne amintim, alături de Rovine, de Posada — așa cum ne-o relevă Cronica pictată de la Viena — de glorioasele bătălii purtate sub conducerea lui Vlad Tepeș, Ioan Vodă, pînă la eroicele momente ale războiului de independență, de Mărășești, Mărășești, Otuz, Otopeni, Păuliș, Oarba de Mureș etc., etc.

Pacea este însemnul de noblete încrustat adînc în firea și atitudinea generală a poporului nostru. De cînd ne știm, am cîntat cu ardore pacea și-am ieșit în calea ei sub faldul imaculat al gîndului de bine, cu stourile de albi huluți bliinți cu grăunte din palmele noastre, cu ramura de mîșlin urcătoare din antice mituri, cu pînă și sarea pămîntului nostru dător de roade și bucurii. Și cînd zeția păcii ne-a suris, cînd soarele s-a aprins în cumpăna bolții peste fruntile noastre, ne-am gospodărit cu sportivitate hărmice ogorului, ne-am construit case frumoase și trănice, am ridicat sate și orașe, monumente ale artei și culturii, ne-am îngrijit grădinițele și livezile, ne-am educat odraslele în spiritul muncii, al cinstei, demnității și omeniei.

Și iată, astăzi se profilează pe zărea patriei, ca o permanentă a dezideratului din străbuni, silueta aceluiași falnic sol de pace, spre conștiințele întregii lumi. Peste poligoanele și bazele militare, peste rachetele și armele umilitoare — de al căror spectru dorim umantitatea cit mă curînd și definitiv scăpată — arcuri curcubeuului imens al dorurilor și visurilor noastre de păcîlă vieture și concurență între neamuri, care să încune de la un capăt la altul pămîntului. În locul „stelelor” cu ochi pînători de laseri, rivnim strălucirea vesnică a stelelor tutelare, care să ne imbie mereu la cîndare și reverie și să rețea lumii poezia ei dintotdeauna, armonia mult țință și întru totul meritată. Prin simplu grai, prin semnături de suflet, prin fapță hotărîită și exemplu concret, prin vers, cîntec și chemare către omieare am spus și vom spune pururi Da păcii, liniștii și tinetii creatoare, crîngul de sur al soarelui al al luminii, florilor răsărite în poemele și biruințele de spirit ale tuturor artiștilor lumii...

Ion Segărcanu

O originalitate în spirit estetic, de o formă totuși neobișnuită, denotă și cele două colecții ale lui Paul Corțez („Echivalențe” în 1988 și „Echidistanțe”, din 1989), de aspect heteroclit, amindând conținutul însemnat de lungimi diferite, adeseori scurte, inteligibile în termenii literare. Astfel de „glose” nu sînt fără o tradiție și iniția alăturare posibilă e, la noi, odobescianul „Pseudo-Incheghietos”, asemănător cu aceste simpatice compuneri erudite citite și prin volubilitate formalistică, pretindîndu-se a fi expresii care se tin mîncă cu usurintă. Totuși, diferențe există și între cele două care dau adică o semnificație diferită de aceea a eseului, cu substanța exegetică severă, al lui Alexandru Odobescu și este inevitabilă a spre că, urmînd aceste îndemnări, „Echivalențe” și „Echidistanțe” aparțin unui modern. Sint, la o repede examinare, niște „recitiri”, de soiul aceluia intrinsec de Nichita Stănescu în „Cartea de recitire”, și într-un gust al creației prin erudiție, care este exprimată într-un chip meritoriu și de Modest Morariu (în remarcabilă „rescriere” românească, de gust modern, „Introcarea lui Ulysses”). A crea prin erudiție o procedură de esență barocă și cu originea în ideea că o cultură reprezintă un factor de continuitate, unde și originalitatea și stă în funcție de continuitate, cu o acumulare în ordinea spiritului, aptă să așeze individualitatea în tipologii de creație. Din acest punct de vedere, Paul Corțez ilustrează un prototip de „colecționari” și de erudit, ajuns la definiție în literatura română prin Odobescu și, cu toate acestea, aflat în punctul mai înainte de acesta, într-un spirit enciclopedic și estetic care este al secolului al XVIII-lea român. Opinii mai recente vin cu ideea că inițiu clesit român ar trebui socotit Dionisie Roșanu (propunerea e a lui Antonie Pămădeală) și această supoziție este certificată de o examinare atentă a creației; însă înainte de el, literatura română cuprinde în nuce, mai multă așezare de creatori condiționați de erudiție și venind, după puteri, cu o contribuție care înseamnă, adeseori, schita unei opere vulturoase. Creșterea de energie și rolul său în evoluția acestei literatură care ilustrează „enciclopedia rustică” (asa cum am denumit-o recent) și a cărei originalitate constă în repudierea unei culturi de improvizatie și cu sens mimetic, sfîrșind a conserva dintr-un fond propriu, străvechi, nota originală. Acești comentarii, „glosatori”, copiată care însemnarea pe marginea de codice, sînt scrierilor secolului al XVIII-lea românesc și în spiritul aceluia tirziu umanism post-bizantin trebuie examinată literatura de felul acestor „echivalențe” de glosator, pe care o dată, în strictă modernitate, Paul Corțez. Cu și acesti eruditi scriitorii, el se marginea și spre creație prin copieri moderne de text și „precurvintarea” (formulă voit arhaică) prin care încep „Echivalențele” e insușită (și adaptată) de Erasmus din Rotterdam („Rog, însă, dintru început — zice Erasmus, și după el Paul Corțez — pe aici dintr-o parte și dintr-o alta subiectului și de tratarea lui în chip umoristic și cîștigînd, în locul banilor, iubirea de oameni). Economia satului este inflorentă, dar nu constă în schimburi de produse la distanță; chiar la ei această, oamenii organizează tirguri și răbdătoare tradiționale, unde se bucură, și bucuria, și țera locului stă în zarzavatură, munca la grădini absoarbe cea mai mare parte a energiei sătenilor și, fiind o muncă rentabilă, este singura care le place: seceratul grîului, de pildă, îl iustovește, îl chinule, este un fel de „iad” al anului coborît pe pămînt.

...U n sat de cîmpie valahă la începutul războiului. Pe lângă el curge râul Coteana, peste două culmi de deal spre deal este apa. Vedei, oamenii pleacă și vin de la București cu trenul prin Pitești, centrul de recutare este la Tutun Măgurele, vinul pentru sărbători se aduce în convoaie de săni, iar, de peste Olt iar butoaiele le fac război din Răcheli. Este faptul un detaliu de Ilie Morometean, în viața de cărușă vizind grîul mai ieftin și cîștigînd, în locul banilor, iubirea de oameni). Economia satului este inflorentă, dar nu constă în schimburi de produse la distanță; chiar la ei această, oamenii organizează tirguri și răbdătoare tradiționale, unde se bucură, și bucuria, și țera locului stă în zarzavatură, munca la grădini absoarbe cea mai mare parte a energiei sătenilor și, fiind o muncă rentabilă, este singura care le place: seceratul grîului, de pildă, îl iustovește, îl chinule, este un fel de „iad” al anului coborît pe pămînt.

...U n sat de cîmpie valahă la începutul războiului. Pe lângă el curge râul Coteana, peste două culmi de deal spre deal este apa. Vedei, oamenii pleacă și vin de la București cu trenul prin Pitești, centrul de recutare este la Tutun Măgurele, vinul pentru sărbători se aduce în convoaie de săni, iar, de peste Olt iar butoaiele le fac război din Răcheli. Este faptul un detaliu de Ilie Morometean, în viața de cărușă vizind grîul mai ieftin și cîștigînd, în locul banilor, iubirea de oameni). Economia satului este inflorentă, dar nu constă în schimburi de produse la distanță; chiar la ei această, oamenii organizează tirguri și răbdătoare tradiționale, unde se bucură, și bucuria, și țera locului stă în zarzavatură, munca la grădini absoarbe cea mai mare parte a energiei sătenilor și, fiind o muncă rentabilă, este singura care le place: seceratul grîului, de pildă, îl iustovește, îl chinule, este un fel de „iad” al anului coborît pe pămînt.

...U n sat de cîmpie valahă la începutul războiului. Pe lângă el curge râul Coteana, peste două culmi de deal spre deal este apa. Vedei, oamenii pleacă și vin de la București cu trenul prin Pitești, centrul de recutare este la Tutun Măgurele, vinul pentru sărbători se aduce în convoaie de săni, iar, de peste Olt iar butoaiele le fac război din Răcheli. Este faptul un detaliu de Ilie Morometean, în viața de cărușă vizind grîul mai ieftin și cîștigînd, în locul banilor, iubirea de oameni). Economia satului este inflorentă, dar nu constă în schimburi de produse la distanță; chiar la ei această, oamenii organizează tirguri și răbdătoare tradiționale, unde se bucură, și bucuria, și țera locului stă în zarzavatură, munca la grădini absoarbe cea mai mare parte a energiei sătenilor și, fiind o muncă rentabilă, este singura care le place: seceratul grîului, de pildă, îl iustovește, îl chinule, este un fel de „iad” al anului coborît pe pămînt.

CRONICA LITERARĂ

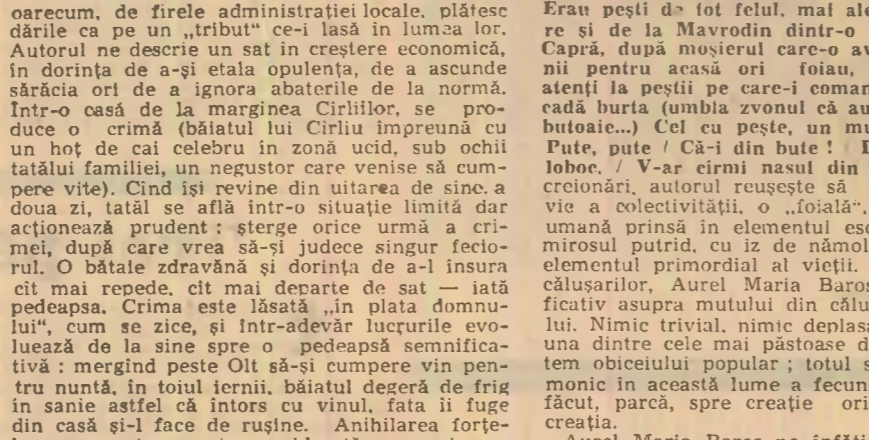

Paul Corțez
Echidistanțe

foacă, mai cu seamă că sotiile au un miez holo, și ghidurile lor sînt ticluite cu alia țile, că cititori cu mîntea ceva mai cîșchisă pot să se alege din ele cu mai mult folos decît din niște tomuri posace și solemne. Nu în alt spirit e prefața la „Echidistanțe” (Ed. Eminescu, 1986), adică doar că „originalul” este aci Cervantes, din „Don Quijote”: „As vrea să țiu-o dată în mîna goală-goluță, fără podoba unei precuvintări, pentru că înțeleg muncă în țiu costă, și o să știu că e fost mai mare decît ceea ce a scrie prefața pe care-o ai sub ochi. De cite ori n-am luat în mîna peana ca s-o aștern pe hirtie și de cite ori n-am lăsat-o, neștiind ce să scriu”. Această literatură cu „precuvintări” adaptate, năzduind să exprime „sotiile” intelectului volubil și soțist, „desfășurînd” și de glose, un fel de a comunica, deopotrivă, fascinația teoretică a creației și spaima practică de aceasta. Mica literatură de „comentarii” are tradiția ei și într-o cultură cu numeroase convulsii, precum e aceea românească, necesitatea exercităndu-se în speciele „mimoză” (cum este și acesta) e o formă de conservatie în vederea unor proiecte colective a căror realitate de milne e presupusă de exercitarea în arabescuri, adușă la virtuozitate — azi. Acest proces explică maturitatea estetică a romanticismului în română și a prosopitilor, a căror formale e determinată hotărînd de escul „mimoză” la Enciclopediei autohonne a secolului al XVIII-lea; e probabil că mica literatură a gloselor nu a-firmat valori majore (ci confirmă instinctual năzduinului și al formulat apoftegmatic) însă as-

putea puterea formulării sintetice. În total, un astfel de prototip e detectabil în „Echidistanțele” lui Paul Corțez, precum era ușor de intravăzut în „Echivalențe”, unde inapținutimea creată în sensul construcției se vedea înlocuindu de o mișcare epică a imaginației, afirmînd o subiectivitate în ebulție. În definitiv, valoarea acestor „eseuri” stă nu atât în profunzimea exegezei (deși sînt înfrîșnate de condiții care merită privilegiate în chip atent) ei în volubilitate cazuștă și în vociferată nepotlă chiar și atunci cînd lema presupune un tratament indeobște grav. Glosatorul voiește a demitiza, cum se zice, însă fără instinct al disoluției, căci el se intermediază, în mișcarea aparent pură a ironiei, pe nădejdea de a instala în chip delectabil, Principiul lui nu este acela al „fratului” ci al glosei; știința, cită e, este o „gaya scienza”. Cît ceea ce i se pare util spre a trage incheierile necesare, e convocat în vederea unui spectacol de inteligență; formulările fac, de aceea, farmecul acestei estetici și sînt, pentru ele, „patentul”, ceea ce e, adică, spuma pentru sampanie. Spumose, asadar, „reformulările” lui Paul Corțez (cîci „reformulări” mi se pare a fi termenul cel mai potrivit, spre a lo demona) nu au superficialitatea unei literaturi de salon deși cultul „trouvalle”-ului se intravade și aci într-o bună măsură; savant și erudit în disciplinele spiritului, el stie că „les bons mots” ascund adeseori secrete ale psihologiei și pînă la acele straturi de emoție năzuiește el să ajungă. Asadar, gravitate prin apariția unei grăbității — această e formula și spre a o documenta, Paul Corțez a convocat cele mai hoteroclitice discipline în ideea că „analogiul” și „dizarmoniul” creează, prin alăturare, efect. El pune laolaltă știri din mitologie și literatură, din arte plastice și psihiatrice, din istorie, biologie și etnografie spre a extrage, mai

AUREL MARIA BAROS: «Pămîntul ne rabdă pe toți»

Erau pești de tot felul, mai ales dinspre Dunăre și din Mavrodin dintr-o zădărie zădărie Capră, după mizerul care-o avea. Luau oamenii pentru această ori foian, pe lângă focuri, atenți la peștii pe care-i comandaseră, să nu le cadă burta (umba zvouă ca eu am putrezi în butoaie...) Că pe pește, un muceali, striga: „Pute, pute! Că-i bute!” Dar ar fi din pînă-luoc, / V-ar ermi nas din loc! Din citeva creionari, autorul reusește să redea o imagine vie a colectivității, o „foială”, o aglomerare umană prinsă în elementul esențial al locului: mizerul putred, cu iz de nămoluri, amintind de elementul primordial al vieții. Descriind jocul călășurilor, Aurel Maria Baros insistă semnificativ asupra mutului din călăș, „măscările” lui. Nimic trivial, nimic deplasat în descriere — una dintre cele mai păstoase din cite-i cunoaștem obiceiului popular; tot se integrează armonie în această lume a fecundității, totul este făcut, parcă, spre creație ori spre a stimula creația.

Aurel Maria Baros ne seamănă decît în mici amănunte cu lumea lui Marin Preda. Satul din „Pămîntul ne rabdă pe toți” are mai mulți „centri” — pe lângă cel al Ciriilor fiind fel de bine conturat cel din jurul lui neica Gheorghe Zuveleacu (un băiat al lui, Ilie, este în armată și va face frontul; pe acest fir autorul înalțează destul de sigur în romanul de război), apoi neamul Izăreca (Arghir, cel care o va fura pe Florica de la casa părintească, și Licsandru, om muncitor, nu prea bogat, personaj de legătură care, muncind la țoi, îi uneste pe țoi în țesătura epică a romanului), etc. Un număr impresionant de personaje, bine strunite, fiecare cu firul lui epic, cu serialul ei de întâmplări care reprezintă țoi în un loc fiind uniti în această extraordinară de vitalitate vizionare despre umanitate ca creștere, ca dezvoltare organică, sporire (ca neamului, a averii, etc.). Dacă în redarea amănunțului autorul este, uneori, excedat (el vrea să spună totul dintr-o suflare, galopează prin întimplări, abia are răgaz să răsuște lângă o „povestă”), în schimb simțul construcției nu-i lipsește; dimpotrivă. El are, cum ar spune Simina din „Marele Singuratic”, talent de-acasă, vine cu satul în suflet și-l face să trăiască în pagina scrisă.

O mențiune specială merită stilul lui Aurel Maria Baros, continuînd, la nivelul formei, ceea ce avansă de fapte umane din conținut. Pînă la un punct, al impresiei că romanul să poată redă vechia polemică dintre E. Lovinescu și Vi. Strelcu pe marginea lui Ion Iovescu (pe care criticul de la „Sburătorul” îl considera un Ion Creangă al Munteniei prin erupția de vorbă frustă, țărănească, în scris — Vladimir Strelcu și, apoi, G. Călinescu punînd puncturile la punct, arătînd, mai ales ultimul, că „dialectalismul” lui Ion Iovescu este agresiv, căută să cucerască și limbajul de mahala și în general să acapareze vorbirea comună pe o schemă comică). Într-adevăr, dacă nu poate fi raportat la literatura actuală, Aurel Maria Baros se învecinează, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Baros nu interesează, nu combină vorba de la țară cu cea de la mahala ori de la oraș. El se păstrează în limitele autenticului și nu se lasă să se exprime prin formule surprinse — însă în fraza legată, echilibrată, a lui Bălcescu ori a lui N. Velea, ca apoi doare a energiei pe cuvinte anume cu rol de ritm ce face ca limba muntească să fie adesea citată. Limba pe care o folosește are, apoi, o funcție anumită față de conținutul propriu-zis fiind, în schimb, într-o tradiție mai veche, întreruptă, a scrisului muntean. Nu numai Ion Iovescu, dar mai ales N. Crevedia (ambii, de altfel, apropiați de zona geografică a lui Aurel Maria Baros), îi vin în minte parcurînd această cascadă de expresii populare din „Pămîntul ne rabdă pe toți”. Cu o diferență, însă, reprezentă distigul tradițional al acestui stil: Aurel Maria Bar

TIERII PROZATORI SI UNIVERSUL RURAL

**carolina
ilica**

Noptile

Cum se imita ntre ele
Florile dintr-o cimpie,
Noptile tale incepe sa semene
Una cu alta :

Poveri mai goare decat miresmele,
Nuante mai urece decat vineiul

Aduna corolele lor
Nedormite,
Tivite pe margini
Cu asteptare.

Macar de-ai putea sa brodezi l
Caci broderia,
Mai sti, altdata
Ce usurare iti aducea l

Grația verii

Cu capete de sfinte, numai aureole,
Păpădiei verii, S-a spulberat
Credinta in puterea lor de plutare.
Minere minuscule
Aveau la umbrelele moi, străvezii,
Cu spite de aur ; Sub ele
Amiazo părea mai ușorată ; pleca
Legându-se.

S-a spulberat
Grația verii, De-acum
O doamnă roscață, voinică și sobră
Se va plimba prin zilele ploioase.
Fără umbrelă.

O rochie

O rochie neliniștită
O ca brîndușă de primăvară ;
Violent violetă
Pe dinăuntru și dinafară.

Măteasa ei rece,
Șerpească și pură,
Cu pe-o cămoșă de forță
O rabdă, o-nură

Pielea-mi fierbinte
și păcătoasă
Și una și alta
A mine mîroasă ;

Adică : a viață
Cu moarte in ea.
Suflete, pasăre vie,
Le poți sfîșia ?

Un ied răcit

Respiri lîngă nările mele,
Lîngă buzele mele,
Aerul meu îl respiri.

Țin ochii închisi,
Țin în ochi un tezaur,
O imagine scumpă de toamnă ;
Mesteceni metalici, mesteceni lichizi ;
Trupul lor alb în cămoșile galbene
E rece și pur.

Aerul meu îl respiri respirînd
Lîngă nările mele,
Lîngă buzele mele,
Un ied răcit, prins în miini, către piept
E singele tău.
Iar inima mea se apropie-n salturi.

Desen de Cosoreanu Aurica

Pană cu pană

Noapte la munte ; bogată
In insereare.
Brîndușă-de-toamnă in mov și-a închis
Subțioara amară și fragedă,
Cu fire-aurii.

Ai sinea mai cald și adormi
Inăntea mea ;
Presimț că visezi o furtună.
Dacă-mi asmut urechile, aud
Cum cade sîndrila, pană cu pană,
Dintr-o pasăre mare, de lemn.

Vinuri de Lesbos

Dacă voi bea vreadată
Vinuri de Lesbos, cu mult mai de preț
Chiar decât caii pur-singe,

Oare ce vorbe vor ști să aleagă
Buzele mele ?

Voi lăuda
Arta argintului
Din vrmile lui Burebista
Și vresle faimos
Fată in fată cu moortea ?

Ori dragostea unui bărbat
In toată firea
Vrăjitoarească și inchițitoare,
Topindu-mă in brațe ca pe rug ?

De la trecut către prezent,
De la istorie la clipă,
E-o punte delicată precum raza
Luminii lunii pline. Chiar acum

Acum și chiar fără-a închide ochii,
Aud gîlgăitorul ris de dac ;
Și fierul de călcat al unei miini
Îi simt arzînd măteasa rece

A pielii mele.

Sigiliul folclorului

Poet și prozator al spiritului rustic, Nicolae Lupu se află, cu romanul intitulat „Singuri și fericiți” (1984) la a doua sa carte de proză, în paginile cărora conturează o viziune asupra satului românesc, privit din perspectiva realismului magic de tip folcloric. Romanul este o parabolă a universului rural, ce se compune dintr-o succesiune de episoade care aduc în prim-plan personaje și întâmplări simbolice, alcătuind o lume fabuloasă, dominată de înțeleșuri majore.

Deși la originea cărții se află o tentativă de sincronizare cu proza contemporană sud-americană și mai cu seamă cu aceea a scriitorilor argentinieni, romanul lui Nicolae Lupu nu este însă un simplu tribut adus modelului literar, ci, mai cu seamă, o adaptare locală a metodei respective. Noua literatură sud-americană a determinat, în literatura postbelică, o reacție evidentă a scriitorilor contemporani, ce a provocat un răspuns materializat în două direcții diferite. Una a fost sincronizarea rapidă a unui mare număr de prozatori la acest stil, iar cealaltă — o valorificare analitică a ceea ce a adaptat maniera la realități proprii universului de adopție. Acestei reacții din urmă i se asociază și Nicolae Lupu care, prin romanul său, se alătură realismului magic ilustrat în literatura română de către autori de marcă, între care Panait Istrati, M. Sadoveanu, M. Eliade, Singuri și fericiți surprinde acea conștiință ancestrală care străbate sufletul românesc : adaptînd maniera prozei moderne la universul autohton, prozatorul conturează o lume fabuloasă, ale cărei coordonate străbat locuri perene ale orizontului românesc. Dincolo de simpla descriere a unei mitologii proprii poporului nostru, romanul încearcă o reinterpretare a acestui spațiu dintr-o manieră proprie, originală. Romanul este alcătuit dintr-o succesiune de episoade care înfățișează întâmplări petrecute într-un spațiu circumscris de limite bine conturate, întâmplări ai căror eroi sînt personaje ce revin pe parcursul cărții, spre a împlini portretele semnificative ale unei mitologii specifice spațiului dunărean, mai cu seamă cimpii. Locul în care se petrece acțiunea este un sat de cimpie a cărui geografie, intrucîtva nedefinită, creează un univers fabulos, de sorginte mitică. Evenimentele sînt semnificative aici nu atât prin participarea la cursul narațiunii ci prin sensurile pe care ele le dezvoltă, acțiunea romanului se desfășoară în momente epico-dramatice, ce se continuă și se reiau unul după altul, asemenea unei păturări a regenerării, a unei realități fundamentale care se repetă în forme diverse. Povestirea compune fizionomia unui sat a cărui viață se desfășoară într-o permanentă oscilare între real și fantastic care este nu o simplă îndepărtare de real ci, mai degrabă, rezoluția unei păturări a mitului în viața cotidiană. Personaje de sorginte folclorică, alegorii ale spațiului dunărean ce străbat mitologia populară, credințe și datini străvechi sînt transfigurare aici, alcătuind un univers fabulos, dominat de coordonate proprii spațiului magic, popular.

Este pretutindeni prezentă o natură multiformă, care ascunde în spatele său viața răzbind în multiple forme. O viață ce izbucnește parcă în toate secolele pămîntului, în oameni, ființe și locuri deopotrivă. Aceasta este, de fapt, baza observărilor profunde, ce trimit existența cotidiană către sorgintea sa imemorială, încercată de ecouri și culori inconfundabile : „Merii au făcut vînt pămîntului să plece de sub ei. Exasperată de înclătarea imemorială a rădăcinilor și-au aplecat capetele să și smulgă conștientă de pe trunchii și rădăcini, rideau cu groază de omizile ce agonizau pe dinții morții ai vieții. Ramurile s-au bătut între ele, numai între ele, ferind acoperisurile și oamenii surprinși într-un ris unic. S-au prăbușit în văi, zdrobite de vîntul melancolic, gîndurile și-au sfîșiat piepturile în zbor, porcii, oi și vacile și-au amestecat căburile, apoi, cuprinsă de exaltare și-au spălat oasele în singe ; suflau peste ele să se usuce și să intrupau cîm nou, sîrînd în jurul stăpînitorilor”.

Fantasticul este aici o reîntregire de simboluri ce sînt pierdute, concetene, devenind cu timpul realități transfigurare, ale căror sensuri sînt descifrabile cu condiția inițierii. Asistăm undeva la un episod de extracție mitică, în care prezentul surprinde un moment al străvechilor credințe totemice în care se aduce omagiu oamenilor către strămoșii mitici. Prezent în divitea se pîrși ale lumii, motivul șarpei este aici preluat din folclorul literar și din arta plastică populară, într-o imagine ce reînvia vechea mitologie arhaică. „În seara aceea satul s-a umplut de șerpi. Veniseră să și copii cărării, însă din nou se grabiseră. De data aceasta copiii erau departe de vîrsta a doisprezece ani. Aceiași străin a sărit în mijlocul lor, îndepărtîndu-i cu o ușoară mișcare a unei miini albe. Șerpii s-au înălțat în virfurile cozilor. Limbile le atîrnau spre pămînt iar urșii și-au zăuț zăuț sub impulsul unei uriașe forțe. Oamenii și-au dat seama că în momentul acela șerpii blestemau”.

Un alt motiv mitic surprins aici este acela al inițierii adolescenților care trec de la vîrsta copilăriei la aceea de tineri ; tratat aici dintr-o perspectivă consangvinități a omului cu natura, motivul, universal prin răspîndire, își autohtonizează trăsăturile prin legătura omului cu natura cu care ființa umană pare că se contunde. Atmosfera încărcată de emoția tinerilor pentru că sînt înfruntarea, ignoranței și întregii înțeleșurilor, este redată cu o știință a dozării efectelor demnă de remarcă : „Nu știa nimeni că în acea duminică ei împlineau vîrsta de doisprezece ani, cînd blestemul șerpilor lua sfîrșit. Numai pentru vîrsta aceea, șerpii fuseseră prețioși să se diferentieze ; de-atacîni gîndimul rămînea dimensiunea unui zimbat al vrăjitorilor vieții. Fetele au fost sfătuite de către mamele ce purtau în ochi licăriri fierbinți și zbucnitoare să păstreze cu grijă ceea ce li s-a dat. Îngrozitoare spăimă au trăit-o cînd au aflat că există hoți în stare să le-o fure și din mină. Glafira o afafe fetele departe. În momentul cînd o sfătuita pe una dintre nane să creșteze mai mult semnul distinct al fecioarei sale, intrucît nu se înțelegea nimic din întepătură aceea de ace și nu de căuți, Lavruța a încercat să pună bătăie la rînd cu fata spre vîlc, pentru a nu fi văzuți de către roadele pomilor, însă pîrîntii l-au imbrincit spre poartă, apoi le-au făcut cununii urare pentru o adevărată bărbăție, bătîndu-i peste fundurile osoase, surprinse în febra amestecului dintre frig și rușine”.

Este surprins aici momentul crucial al căpătării unei identități, cînd copilul devine membru al comunității, moment în care ființa omenească se individualizează, intrînd în comunitate. Cartea lui Nicolae Lupu este o tentativă de însușire a unei vieți autohtone care participă la un univers propriu și, deopotrivă, universal prin mit. Pătrunderea fantasticului către zonele de adîncire ale mitologiei populare românești este realizată cu firescul unei povesti cunoscute, care conferă cărții naturale și simplitate a descrierii. Original în realizare, romanul lui Nicolae Lupu se asociază unui interes continuu al literaturii române de azi, manifestat în direcția resuscitării unui univers mitic ancestral. Este și aceasta o măturare în plus care atestă izvorul nesecat ce se dovedește a fi spațiul autohton și valorile sale folclorice tradiționale pentru literatura contemporană.

Valentin Urban

Ion Sîncă : „Cîntarea României”

● Valorificarea unui strat fundamental de cultură, rurală și mitică totodată, care dă, în bună măsură, nota distinctivă a unora dintre prozatorii importanți din perioada contemporană, devine, odată cu cea mai recentă promoție de scriitori, o probă a modernității și, în același timp, un factor de afirmare a diferenței substanțiale specifice. Sînt, desigur, în literatura universală modernă valoroase creații a căror origine stă în fondul rural tradițional și, cu toate acestea, prozatorul tinăr român redescoperă o lume proprie, inconfundabilă, prin intermediul experienței literaturii române. El are la îndemînă experiența sadoveniană, epoul danubian al lui Panait Istrati, fabuloasa realitate arhaică revelată în prozele lui Vasile Voiculescu și, mai înainte de toate, o materie de structură populară, cronologic imemorială și a cărei resuscitare e o soluție pentru creația în spirit sistematic și organicist, năzuind să exprime estetice ireducibile realitate a permanențelor.

Florin Bănescu, Apostol Gurău, Tudor Dumitru Savu, Teodor Bulza, Ștefan Pirvu, Nicolae Lupu, — iată cîțiva dintre prozatorii reprezentativi ai promoțiilor mai noi, ilustrînd prin creație noua geografie literară a țării, valorificînd zone etnografice diferite și a căror operă, intrucît, dă o notă de originalitate în întregul, înfățișînd în ceea ce are acesta profund. Examinarea acestor creații, întreprinsă, aici, de critici din aceeași generație și provenienți din aceeași medii de civilizație vernaculară, e o confirmare a sensului colectiv, a proiectului cultural comun și a legitimității a tradiția esențială.

La țărmlul povestirii

daruit scriiturii, acceptînd bucuros corvoada nocturnă, fiind trudit, de ne-gădîit, pe acest țărml ; prozatorul care a moștenit de la opincarii și gugulanii din care se trage legea efortului, topind în mojarul sensibilității sale istoria fabuloasă a slătînării este, indiscutabil, un scriitor cu program. Molcolmea, meștesugul vorbirii dulci, undă lirismului, privirea bîndă (estomping conflictuale) anuță parcă o sadoveniană rînduială retorică. Descifrînd istoria Slatinei lui Florin (din care harnicul prozator va trage citiva cărți, decamerizînd — pe temele documentare — în vecinătatea tradiției orale), Florin Bănescu proiectează realul în imaginar, prezentul prelungește trecutul, povestea istoria pare altfel. Aceste „povești povite”, crescînd dintr-un miez adevărat acceptat coeficientul de refracție, îmbracă aura fabuloasă ; leșim din timp iar — înscrîsurile de pe Păscăle, citite — avortînd — într-o nuanță rînduială, devin plîditoare, se esențiază, captează filul existentelor. — Vibrînd afectiv, prozele lui Bănescu (mă refer acum la ciclul închinat Slatinei) mișună de bărbăți iscodnici și femei lubele, aflînd timp pentru „divăneală”. Prozatorul însuși proiectează spațiul povestirii, devenind scribul acestor lumi. Filonul folcloric, exploatat cu sîrg și har îl conduce înspre o întreprindere monografică, creînd un topos : există — un „ris zonal” aici, dar — să observăm imediat — invenția de a se scrie în „sîropul inițial”, ba și lirism de altădată a pierdut teren, narațiunile concentrate ale lui Florin Bănescu respirînd un aer magic.

S-a spus că acest ciclu ar propune drept personaj colectivitatea. Pentru orice eveniment scriitorul află o istorie, orice întâmplare e in-

soțită de o poveste lămuritoare înscrisă contextual. „Iscondim ce putea să fie” — notează, avertizator, într-un loc, autorul. Invenția însă nu e totală, cenzura documentului se simte (dar nu se re-simte) și legendele locale, îndîrînd, epic, luminează baladesc copacul simbolic. TEIUL — arborele vieții, ale cărui răzvrătiri la năvala răitătorilor împărătești au născut povesti, pimenite în timp. Teiul chinului Tudor, socotit de slătînari „cel dintîi”, se folosea în inimă satului ; el cogulează aceste „insule” narative. Participarea la istorie nu se rezumă însă la „suportarea” evenimentelor. Cu intermitențe, e drept, slătînarii ies din reclusiune, cunosc „lumea cea mare”, fac chiar istoria. Să ne amintim de „socoțiile” lui Filon, atras de flegerea satelor (domnie a strica „bătrîna ordine”), sfîntînd Unirea.

Ar fi de semnalat și interesul sociologic al autorului, explorînd zonele „de contact”, ciocnirea mentalităților, spațiul încert al dublei apartenențe ; mă gîndesc la acel amestec de real și imaginar care îmbrățișează zestrea de amintiri scofindu-ne din temporalitate, încercînd o lume care moare și o vatră mitică (Ion Nicolae Anghel) dar mai ales, la impactul lumilor, Florin Bănescu decupînd cu precizie etnografică traumele sufletești și morale, stricarea obiceiurilor, comportamentului „nărbăci” și „depezierea” merg alături, cu efect contrastativ calculat.

Istoria Slatinei Micî în versiunea lui Florin Bănescu concurează istoria reală : se vrea povestea unui sat în mai multe cărți. Scriitorul proiectează astfel unitatea tematică, nucleul generativ al povestirii, plecînd din legendă pentru a ajunge în actualitate. El pledează pentru înrădăcinare, pentru aflarea locului ; fiecare om are un sat al lui, fiecare sat are o istorie care trăiește doar fiind povestită ; adică transmisă/transcrisă.

Drama „ruperii de pămînturi” înseamnă și alterarea obiceiurilor. Baba Gliceria (care continuă pe baba Gifa) ar vrea să gadă la divăneală dar n-are cui istorisi. Lipsiștea audio-

Adrian Dinu Rachieru

Continuare in pag. a 7-a

Fascinația cimpii

Proza romanele apărute pînă acum, — Iulie (1979), Casa șerpilor (1982) —, Teodor Bulza este un prozator al cimpii. Notația rapidă, nervuși frazei, sa-gacitatea observației vin dintr-un exorcîțiu, mai îndelung, al reporterului. Întîlnim în cărțile lui Bulza un benefic transfer de atitudine și compoziție epică dinspre prozator spre reporter și invers.

De la Semnul șarpei (Paîlma) de Mircea Micu, între cărțile despre Cimpia vestică și oamneni ei, volumele lui Teodor Bulza sînt printre cele mai valoroase ; nenunțarea pagini povestesc, cu un sentiment al legăturii tainice (afective) despre mirajul cimpii. Mereu un spațiu cunoscut și mereu unul ce-și dezvăluie lucruri necunoscute de la început. Un amestec straniu de dorință și revoltă, de acceptare și distanță, de iluzie și realitate, de trezie și vis, — posibil de întîlnit în doze diferite în halucinantă imensitate a cimpii, — intră în paginile romanelor lui Teodor Bulza. Magia cimpii domină existența oamnenilor. Cărțile sale închid un crîmpel de timp — al unui sat din Valea Mureșului — din marele timp istoric, ce a adus schimbări fundamentale în lumea rurală. Iulie rămîne un timp al arderilor (nu numai naturale), adică al tensiunilor care prin care se petrec, în sat, întâmplările. Toate înregistrate (și nu în fațate) de Tudor Băbuș, cel ce avea în memorie etapele tăite de sat. („dacă învățătorul scria ca să nu uite și să se retrăsească anii duși, boacărul n-avea nevoie de mirajele propriilor lor existențe. (...) în memorie atîtea întâmplări și amănunte, încît i-ar fi trebuit o altă viață pentru a le povesti pe îndelete, să adauge ori să uite ceea ce voia”). O anume undă lirică, izvorită dintr-un realism magic și dintr-o viziune poetică asupra prozei, adie prin romanele lui Bulza. Și la ei esențială rămîne povestirea despre întâmplările personajelor. Bulza este atrăgător în epic, pe distanțe scurte. Așa se explică de ce în Casa șerpilor prozatorul revine asupra unor episoade cunoscute din Iulie. Interesează nu atât ele, ci povestea lor. Timpul se amestecă în aceste povestiri înălțîndu-se, pentru a fi întregul lor să se încheie spre un roman. Totul se centrează în perioada anilor de după război. Aici, în acest sat din cimpia Mureșului oamneni trăiesc și muncesc, își consumă pașii, seamănă pămîntul și-l culeg roadile, creșterea în nou drum pentru colectivitatea rurală. Aici se petrec întâmplările cu Florea și Drăiana, Ceampas și Livia, Tuper și Sida, Solovstru și Mina, Mihai Trifu, Dolăș, Popianu, Moalăru, Lăpușcă și mulți alții. Personajele circula în cele două romane, prin acțiuni directe sau proiectii în amintire ori rememorare. Despre personaj și întâmplări petrecute într-un timp cunoscut în Iulie se reamintesc în Casa șerpilor în acești termeni : „Așa erau Ceampas și Florea, două ființe ruda din surgera normală a lumii, oameni clușți, sălbățiciți, se părea, de mirajele propriilor lor existențe. (...) apoi, pentru Ceampas, în universul său se mai mișca amintirea lui Tuper, pe care îl ura de parcă nici n-ar fi murit, ci încă i se afla în preajmă”. De fapt, cel care a dominat un timp, prin forță și orgoliu, a fost Tuper, viclat cutie care și-a înșușit pe deplin meșugul re-latării. Declanșată la cererea unui ascultător avid de a afla întâmplări neobișnuite — acesta poate fi alit scriitorul cit și cititorul —, naratorul se lasă provocat, avînd însă grijă ca să își regizeze discursul după toate legile genului. Într-un punct dacă ne referim la relația nepotice lui lui Petru Agap — principala voce auctorială a cărții — sau la povestirile în povestire rostite de către numeroși naratori ocazionali, povestirea reprezintă întotdeauna un ceremonial avînd drept scop inițierea receptorului în universul miraculos al Deltei. Posedînd un instrument magic cu ajutorul căruia i se dezvăluie lucruri inaccesibile altora, nepotul pescarului Petru Agap se transformă într-un martor veridic al întâmplărilor. Este vorba de niste lentile fabuloase din ochi de calcan prin care miopia galopantă a personajului-narator nu numai că se vindecă, dar el reușește să depășească barierele spațiului și ale timpului. Aceste lentile trimt la un aparat miraculos descris în romanul anterior, celebra lunetă care îl transforma pe posesorul ei într-un adevărat stăpîn al destinului. Romanul conține o serie de trimiteri la volumul precedent, reluînd sub forma unui roman în roman povestea Milei 33. Scriitorul remarcă funcția terapeutică a povestirii, accesul pe carea relatează la timpul mitic al originilor. Pentru prima oară, romanul lui T.D. Savu conține și propria sa pastilă, genul ludic al autorului avînd curajul demitistării. Conflictul exterior al cărții, cel dintre generalul Ion Leopold Margea, care dorește să subjuge orașul Cantacuzina, și misteriosul Naceadis Cota, cel care încercă să îi zădărnicească planurile, se dovedește o imensă farsă. Lupta dintre bine și rău nu constituie decît un pretext pentru a reliefa cu și mai multă pregnanță adevăratul personaj central al romanului, toposul miraculos al Deltei.

Marginea Imperiului, Treizecîștrii și De-a lungul fluviului sînt cărțile unui talent autentic, ale unui povestitor de vocație. Prin intermediul lor, Tudor Dumitru Savu se impune drept unul dintre cei mai însemnați reprezentanți ai prozatorilor generației '80.

Georghe Glodeanu

Alexandru Ruja

Lumea fabuloasă a Deltei

În timp ce colegii săi de generație erau acaparînd aproape exclusiv de experimentul textualist, de innoirite de ordin formal, tinărul prozator clujean Tudor Dumitru Savu își începea cariera pornind de la o tradiție literară deja consolidată, redescoperînd fabulosul folcloric autohton. Asumîndu-și o serie de modele binecunoscute ale literaturii române (Sadoveanu, M. Eliade, V. Voiculescu, St. Bănuțescu) și universale (Dino Buzzati, J.L. Borges, G.G. Marquez), prozatorul inaugura, prin volumul de povestiri intitulat Marginea Imperiului (1981), o trilogie epică dedicată Cimpiei Dunării și lumii miraculoase a Deltei. Motoul din D. Buzzati așezat în fruntea cărții exprima profesiunea de credință a scriitorului, structura sa de povestitor : „Îmi place să povestesc. De cite ori scriu o istorie la care nu o transpun în supranatural. Fantasticul îi dă putere, îi dă valoare de simbol. E puterea pe care o au și basmele”. Ca și în cazul altor scriitori români, întîlnirea cu proza scurtă a reprezentat pentru T.D. Savu o școală unde se pregătise marile proiecte epice de mai tîrziu.

Dintre cărțile publicate pînă în prezent de T.D. Savu o atenție deosebită merită romanul intitulat Treizecîștrii (1982). Ineditul cărții nu trebuie căutat nici de această dată în inventiile aparținînd naratologiei (chiar dacă ele există), ci, mai ales, în redescoperirea tradiției și în calitatea relațiilor. În cele 33 de capitole ale romanului, cititorul are ocazia să se confrunte cu povestirile și a povestitorilor, scriitorul asumîndu-și doar rolul unui regizor care ordonează multitudinea voicilor narative. Deși subtitulată „roman”, cartea lui T.D. Savu este, în realitate, o culegere de povestiri, ceea ce, evident, nu-i scade cu nimic valoarea. Lucrarea are o structură circulară, fapt ce rezultă din rulara în final a primului capitol, permițîndu-se, în felul acesta, revenirea, eterna reînnoțare la universul miraculos al povestirii. Identificarea finalului nu e un început face cu romanul să se metamorfozeze în propria sa poveste, roștită de către Agachi Gherasim, ne-gustorul de povesti. Emblema cărții devine astfel șarpele ouroboros care, suficient sînsi, își mușcă coada, transformîndu-se într-un simbol al perfecțiunii și eternității sferei se găsește două părți negale ce întîndere, prima înfățișînd aventura destul de stranie a Profesorului la Mîla 33, cea de-a doua — desfășurată la un interval de șapte ani — prelînd forma anchetei, condusă de către Procuror. Voiajul Profesorului la Mîla 33 reprezintă o inițiere treptată în lumea fabuloasă a Deltei, lume care trăiește prin povestile ei, prin forța de evocare a cuvîntului. Povestirea reprezintă o adevărată memorie a colectivității, ea permițînd supraviețuirea unor întâmplări exemplare. Spațiul miraculos al Deltei se găsește sub influența unui timp mitic, unde legenda e la ea acasă. Într-un asemenea univers miracol devine lege, iar obiceiurile se însușesc și se transmit prin intermediul cuvîntului, al povestirii. Pătrînzînd în acest țînut privilegiat, Profesorul depășește liniaritatea existenței sale anterioare, uitîndu-și vechea identitate. Toposul fabulos reprezentat de Mîla 33 este însă amenințat cu degradarea,

Iancu grama

Cumpăna care-mi răcește privirea

Mă strigă acul și toc pină se răsfing apela
pină ce vintul îmi mîngie toată-ncețarea

am vrut idealul un semn pe cura ta
îmi încarcam sufletul și mama mi-a spus că
va intra în primăvara care-a trecut
și tatăl acrota drumurile dintre sote

am vrut de la marginea cîrului și-aplecăm
oțetari și le șoptesc
despre triumful tainelor și valea-mi aluneca
pe frunte

și colina-mi era înfipă-n umeri

am vrut cifrele 11, 13, 15 și 17 amestecate
apoi am vrut o creștină cu singe și mama
a plins gîndind pinza
și tata a sfîrșit în-o marți cînd zorii mai
aveau încă de mers

trecearea peste timpurile vremii și peste
cumpăna care-mi răcește privirea
și mama mi-a spus că tîngirile se vor
imbolnăvi

Neclintire

Priviți cu atenție zborul făcuseți și furișarea
șerpului

Intr-o zi se va spune-n loc de cremene praf
cenușii și-n loc de cîntec
se va spune blestem ori cu totul altă
denumire prin care liniștea
va suferi și toate noimele vor vrea să se
apropie
și auzul se va îndepărta spre-naltul zbucium
de ape

priviți cu atenție :

lumea-și demontează aripile și orborii nu mai
pot glăsuți

e-o dimineață prin care trag odgoanele mai
multor zile

e-un poezic la intrarea-n vis și păsările au
uitat că streșina

ochiului meu așteaptă

și numesc riul cu nume de femeie și sap între
noi de-a rândul și noi de atunci

și numesc cărearea cu numele unui aștean
care-a căzut strigînd „demnități”

și numesc toți stejarii și număr de-aici și
pină-n adîncurile atîr de zbuciumate
și fiilor mei le spun să-ngenuncheze-n grai
bobului de fruct

și numesc neliniștea tot neliniște și numesc
securile dealurile și muntii
cu nume de martiri iar voi să binecuvîntați
zămislirea

și numele lor, oh, numele lor care-au sfîrșit
departe sfințiți-le
prin faptele voastre și mereu voi voi numi
neclintire.

Așa cum lumea...

După cum demonstrează așa putea intrerupe
totul și-as lăsa căptele dezvelite
și oamenii rătăcind în căutarea elixirului care
n-a fost niciodată

asa cum cîntă prigorul pe muceha dintre
zore și sufletul meu
aș trace prin multele cumpene apoi aș
despări membrele și capul
de trunchiul învinăit al acestei dimineți iar
tu egală cum fost-o meru
cu alcătuirea gata să-și piardă culoarea și
vecinii să tacă
și pomii să singereze așa cum se înalță fumul
în clipe de liniște
cum trace în zbor un eret și-aposă
singurătatea și motivezi
că-n capătul prierii sint copii care sar coarda
și suferința sa-nchide în sine și-asa lăsa o
urmă în fuga vîzului tău
asa cum lumea-și strînge pumnii și strîga
să spargă vacarmul
dar eu repede mă impart între astăzi și
mine și starea ta
căpțușeste întreaga vinovăție

Desene de Cosoreanu Aurica

teatru

«Matca»

«Despot Vodă»

Clujbă Vodă, un nebul (devotat sau
prefăcut) care, după ce (avea sau
nevot) îl scapă pe Despot de execuția
la Lăpușneanu, îl asuzinează, în fi-
nal, după ce are o lăruță de conștien-
năca la moarte, fusese trimis la
mînăstire pe viață.

Regizorul, Anca Ovanez-Doroșen-
co pare să fi citit, înainte de a mor-
ta această dramă după aproape 107 ani
la același Teatru Național în care în-
vasese loc premiera, pe Jan Kotek
„Shakespeare, contemporanul nostru”,
realizînd astfel un spectacol modern,
alert, în afara schemei clasice cunos-
cute. Ea pune în oglindă cele două
personaje-cheie ale dramei, Despot,
care se vrea domnitor și Ciubăr Vodă
care crede că este, arînd că și unul
și celălalt sint la fel de nebuni, două
victime ale unei sete de putere ne-
mărginite. Acest sens, în final, în
băr Vodă nu asuzinează, ci înlăruță
un concurent de la domnia sa inchi-
pută. Cei doi interpreți, Ovidiu Iuliu
Moldovan (Despot) și Mircea Albu-
lescu (Ciubăr Vodă), mari actori, sint și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

Scena pe care se desfășoară mă-
rimea și prăbușirea lui Despot Era-
cliu de Moldova la sfîrșitul secolului
al XVI-lea, iar mobilul dramatic este
trou. Sprîjnit de nobilul polonez
Laski (cu a cărua soție îl înșală) și
un factor puternic și impenebrabil,
cu obiceiul fărîș.

constantin georgescu

1907 — MEMENTO

stie ce parte a lumii... Se oprișeră în jumă-
taea drumului ca să poată gîndi mai tîrziu...
Piatra de hotar a neamului nostru o înfipă în capul
locului și-o stie toată lumea acolo. Enculescu a
plătit avocați. Eu n-am cu ce plăti. Și chiar
de-aș fi avut, tot nu-l plăteam. Am dreptea
de partea mea, Simioane. Dacă s-ar mai scula
vreodă cîmpia mea, nu-l ar mai scula mina
lui Petreche să se urzică de vină de bou.
Ar trebui să-ți iei femeia... Aici bătrînul se
opri. Era un prag pe care nu-l putea trece
chiar de la prima încercare. Simion se rupuse
de lingă el. „Dacă toată lumea doarme, tată,
de ce să stai în lumina și-o păzești? Chiar dacă
nu dormi, stai culcat... Nu te poți ridica
impotriva boierului. E prea puternic; are banii
de partea lui. Și dacă are banii, are și drep-
tatea și puterea...”

(...) Odaia s-a umplut de lume. S-au umplut
și tindă, și prispă... Mortul n-a fost în dușmănie
cu nimeni... Simion se uită tîrziu pe fereastră.
Nici trei săptămîni n-au trecut de cînd pierduse pămîntul.
Oare din supărarea asta să se fi stîns?...
A tînut piept procesului aproape o vară,
o toamnă și iarna asta pină la sfîrșitul ei. Pină
la urmă Petreche Enculescu tot l-a doborît. În
viața lui nu se lovine un timp atît de lung de
dîrzenia unui om... A fost o vreme cînd s-a
tenut că el o să piardă. Asta l-a înrîbit și mai
mult. Poate de aceea a săpat cu mina lui la
rădăcina pietrei de hotar, fără să se cîntesească
de lingă ea pină ce n-a fost smulșă pămîntu-
lui. Oamenii se așteptau că o să-i pună s-o
sfărma cu baroazele. Nu; el a pus să se curețe
numele Sotelecanilor și a adus piatra la conac...
„Multă lume a venit să-l petreacă”, gîndește
Simion, mutîndu-și din nou privirea pe chipul
celui din coșciug. „De ce te uiți dumneața cu el,
tată? Încercă să lege o vorbă mai veche.
Inchide și dumneața ochii și răbdă. O să-ți vină
și tu rîndul și o să se ducă. Poate că nepotu-
său o să se dovedească altfel de om...” „Om
nu trebuie să rabde, Simioane, a zis bătrînul. Om
nu-l i-a fost dată răbdarea numai în batjocură.”
Iată și încercă să privească în drumul său
mîscat nici un deget. S-a înfășurat într-o tăcere
prelungită, și-atîi.

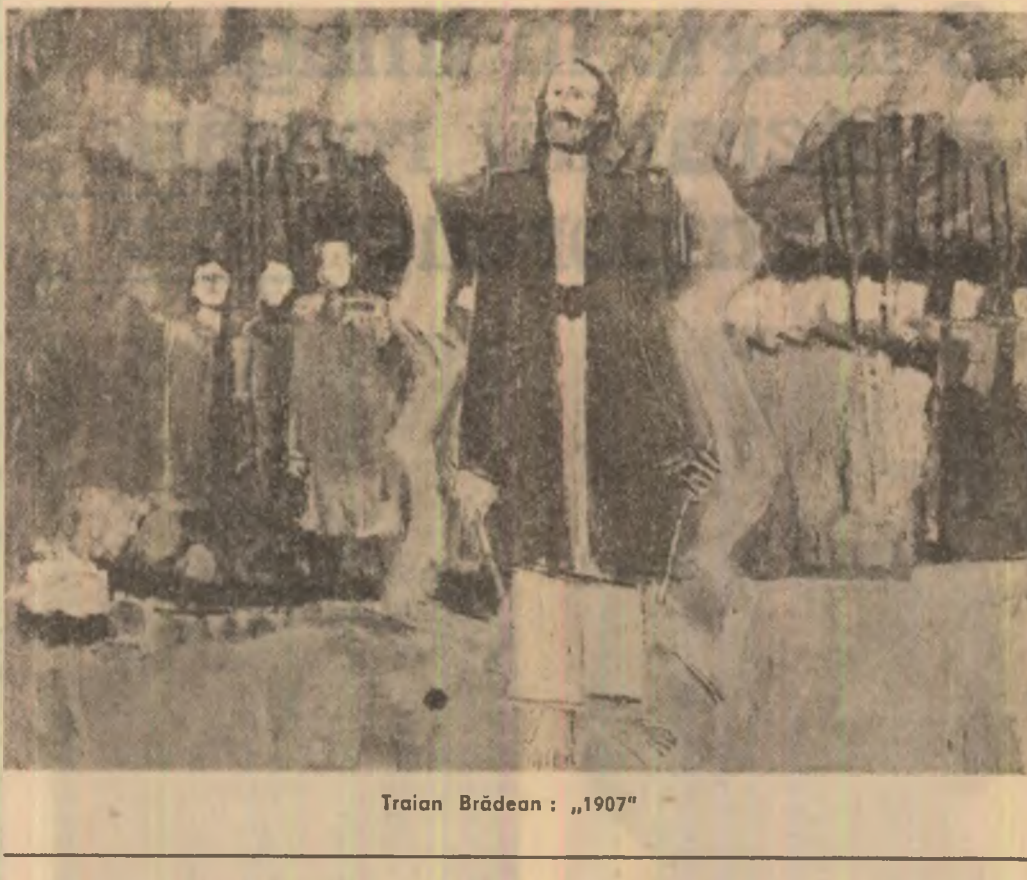
Tată-său nu l-a trimis niciodată vorbă cum
ce și-ar simți sfîrșitul și ar vrea să-i vorbească.
Alfese de la oamenii care lucrau la conac că-l
bolnav, dar nu îndrăznea să se ducă să-l vadă.
Ar fi avut destule să-și spună. Ultima dată
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fiecare avea chibrit.
Sotelecan bătrînul se arcurse de spate; îl im-
povăraseră anii; privea dincolo de marginea
sălcimilor la o unghie de lumină, răsunînd
văzuseră în noaptea de Paști. Se duseseră
amîndoi „să aprîndă lumina” la mormîntul
malcă-său. Nu s-au stînjinit. Fie

celui care-l lovide. Petriche Enculescu bătoarea într-un joc uscat noroiu amorit de sub tălpi... Abia cind urcă prispă casei lui, Sotelean și prin buze de jos între dinți și strînse, strînse pînă ce simți gustul simțului în gură (...).

Fără să-i dea de veste stăpînului, Simion Sotelean se mutase în casa bătrînăscă chiar în noaptea în care își strivise între dinți buza de jos. Își luase copilul în brațe și îl pornise spre sat, frămîntînd rîrătura cîmpului. În urma lui venea nevastă-sa cu două bocele în mini. Asta era toată strînșura lor. Petriche Enculescu îi descoperise lipsa în zori. „Te duci după el și-l aduci la conac”, îi porucise lui Marliou. Vătaful îl privea dintr-o parte. „Ala îni dat cu toporul în cap”, spuse, încercînd să scape. „Să te omoare, dacă esti prost!” îl aruncase moșterul, semn că el a isprăvit tot ce avea de spus. Plecuse călare. Avea și el cravasa din curele împletite. Cam pe la jumătatea împletiturii îl lezase doi canaci de lînă — unul roșu, altul verde — de parcă existența lor ar fi făcut loviturile mai puțin dureroase. Marliou nu îndrăznea încă să ridice cravasa și asupra oamenilor, cum făcea stăpînul său, măcar că avea și el cîțiva pe care i-ar fi plăcut să-i poată dîrî în pleoacă. Merga în pas domol, încercînd să-și închipeze întîlnirea dintre el și Sotelean. Era seară. „Nebunu! Asta bătrîn nu mă putea trimite pe zi?” se întreba, sufocîndu-se de nezac. Pe linia zării, de unde nu pierise încă, stăruia un soare portocaliu, lipit de un vâlc. Lăsa lui Sotelean „cu zic că are aprindere la plămîni”. În dăduse omul cu părerea — Marliou îl făcuse vînt lui Lambe Brandburu. „Du-te, mă, și spune-i că dacă nu vine la conac cîl al zice pește, a zis boțeru” cîl aduce cu jandarmii”. Simion a dat răspuns rău amuzat, dar rămas de jandarmii s-o aduce pe mîna din groapă, nu pe mine! A uitat că mă trag din osul Soteleanilor?... Numai că Marliou n-a avut curajul să ducă un asemenea răspuns, măcar că a băut și în-a cîntat Brandburu pînă aproape de ziuă...

Copilul se îmbolnăvise fulgerător. Poate că l se trăsese din noaptea în care Simion aterase cu el în brațe de-a latul cîmpului, să ajungă mai repede acasă. Se lăsase ger, stîlcea bruma deasupra bolovăneilor îngheați și bălăuț tremurau în brațele lui, prăbușit într-un început de plîns fitav. Abia trecuse de patru ani. El era toată bucuria casei lor. Îi dăduse răspuns lui Petriche Enculescu și acum veghea la căpătîul copilului care se zvîrcolea în asteriș. Curtea rămăsese și mai pustie după moartea bătrînului. Acum i se părea la fel de străină ca și casa în care stătuseră la conac. Îi venea să creadă că nimic din lumea asta nu era cu totul al său, că nimic nu i se cuvenea. În noaptea trecută, desfășurase cîteva scînduri din gard ca să poată aprinde focul în soba rămasă de mult fără jar. Abia în zori dăduse cu ochii de adevărata paragină. Gardul se prăvălise pe spate, lăsînd loc cîmpului să intre în sat, salcîmii grădini fuseseră retezați de o mîină de om rău — ori poate nevoinic — și Simion înțese că se coprindeuși nepuțut. Se uită la nevastă-sa cum se investise fără nici un rost, semănînd cu o găină betează. „Are nevoie de mine, îngina Simion în nestire. Are nevoie...” Sub ochii lui, copilul se adinea în zăcere, îngîndîndu-se fără sir. Femeia, nepuțut, începu să-l împure-unase miinle la gură, frămîntînd anaoda un colț de basma. La răstimpuri murmură sfîrșită: „Nu ni-l lua, Doamne, nu ni-l lua! Ai milă de noi, Doamne, și nu ni-l lua...” Simion o auzea, și îi dădea seama că o aude, numai că nu se retrăsese de el, că simțea că cînd el s-ar fi aflat într-un drum, toamna, plecat în bălțile la-puștii să strînească sîră și să-i aducă în fîntă copilul lui Petriche Enculescu. În urma lui simțea călcătura lui Marliou, cum îl spionase cu o mînușă cu ochi răi, pînă cînd îl văzuse cu armei. Și, deodată, rugămintea femeii veni dină aproape de el, atît de aproape încît omul își iesi din miinți. „Căru! Dumnezeu te inchin tu, nevastă? Căru! Dumnezeu?... Tu n-ai văzut mîla lui? N-ai văzut-o?...” Și spundînd acestea, își duse palma spre obraz. Intîlni rana proaspătă și retrăcîndu-i-o sîlți, se prăbuși din nou în drumul acela întortocheat (...)

Se abătuse și în casa lui Sotelean o undă tîrzie de lumină. Copilul deschisese ochii și îl privea pe amîndoi, lînci și stăruință. Lui Simion începuse să-i tremure genunchii. Se uită la băiat într-o implorare mută. După o vreme sopți numai: „Fă o minune, Doamne, că mare esti și potî!” Copilul închise ochii ca să-i cîșchidă din nou și să murmure întredîntîr printre buzele asse: „Lăsa, mă...”. Își mai rostogoli buzele atît de privirea, poate în căutarea tălăii său, nu-l mai găsi, își mișcă degetele unei singure miini ca într-un loc inutil și adormi pînă la toadeana. Viata se scursese lent din privirea lui. Părea că se retrăsese și se culcase în noaptea. Feste pupile, înainte de a se acoperi, se ascetase ceva, ca un smalt opac. Numai că Sotelean nu avea cum să-și afle sfîrșitul. El alogea ca un bezmetic de-a curmezîlșul cîmpului, boierule, lărtă-mă și nu mă lăsa, strigă el, sugrumat de alergătură. Muncete fără simbrie o jumătate de viață la dumneata, dar lasă-mă să mulg o vacă. Mi se prăpădesc copiii, boierule, și să nu treacă dîncolo cu dorul... Cîte al lui, Enculescu, se întrebă una din ele, un sfîșit degetului mare — se înțelege că din pricina ei nu putea să plătască — și aruncîndu-le peste postavul mesei, hotărî: „Nu.” Plictisită, „parizianca” iesise din nou. Epifanie Cozrescu avu nevoie de un căzar, mai înțeles, „Cîte al lui, Enculescu, se întrebă el devenit brusc interesat. „Trebuia să fii atent. Dar fiindcă suntem

Traian Brădean: „1907”

părintului se și prăbeș dîncolo de ea, zdelindu-si fata în aschiile arăturii. Se ridică, își trecu palma peste chipul însingurat și continuă să alerge, sîrînd peste bolovani. În bătaia lunii pline, fuja lui avea ceva caraghios și în același timp jalnic.

La conac începuse joacă de cărți. Petriche Enculescu pierdea. Din spatele scaunului pe care sedea ofiterul de jandarmi, „parizianca” le urmărea figurile bănuțoare. Din cînd în cînd ieșea să funcze în pridvorul casei boieresti. Se sprijinea cu umărul de stîlpul de stejar și își lăsa gîndurile slobode. Dinspre apă venea un miros pătrunzător de salcie putredă și de umezeală, dar dinspre întinderea depărtate ale cîmpului perdeluț cu o ceață liliachie, vîntul aducea aromă proaspătă, înviorătoare și abia simțită a pămîntului reavîn, eliberat de zăpezi. Întoarsă în salonul în care cei trei bărbați continuau jocul fără să se privească și descoperind tremurul accentuat al miinilor gazdei, îl sfătui în glumă, folosînd excesiv „r”-ul acela parizian: „Al îmbrățișîți, Petriche, de ce nu vrei să recunoști?” Lăsa-i pe ei să joace; în retrăge-te. Să nu crezi că pierzîndu-ți mînia la cărți, am să te iau cu mine la Paris!... Mosierul o injură scribos, dar numai în gînd. „Nu-mi purta de grijă”, îl aruncă el în silă, fără să-o privească. Niciodată nu i se înfrimase să plîrădă atîi. I se putea cîi pe față atle starea de încordare cîi și cea de neputință. În cele câteva ceasuri care se scurseseră de la căderea nopții, cărțile își bătuseră joc de el, umilindu-l. „Acum să-mi cadă în mină Sotelean”, gîndea el în vreme ce-l aștepta pe Manusaride să se amestece. Marliou adăugea vestea că vizitiul l-a înfruntat, și el se enervase peste măsură. Dădea toată vina pe seama celui care plecase de la conac fără învoirea lui, dar cea ce-l scosese din mîini era îndrăzneala acestuia om de a nu răspunde pruncilor sale. Cărțile trecuseră din mîna lui Manusaride în cea a nepotului său și el îl privea cu cîiță siguranță le împarte, aruncîndu-le cu un fel de nepăsare pe postavul verde cu care era acoperită masa. Îi încura și prezența femeii. Continua ei mișcare îl călea pe nervi. Ar fi vrut să-o repedă, s-o trimiță în camera ei, dar n-o făcea. Îi urmărea numai mișcările molate ale soldurilor, mișcări îngreunate de etatea femeii, care nu mai aveau puterea să trezească poftele amorțite ale celor trei bărbați. Pe nepotu-său nu-l punea la socotă. „Asta morfoleşte asternutul celei femeri de încordare de om, re necuțînd, de aproape saizeci”, gîndea el, învidiînd. Primea trei ași din serviciul cărților. Se vede că ofiterul gresise manevra. Ceru o singură carte, așa fel încît adversarii să-l bănușască de perechi cîciorîi între stăpîni și siluți... Poate la țesă, se repezi gazda, cu scopul de a întreprinde cutia. În ce mă privește... Se răzînd și nu mai dădu nici un amănunt cu privire la moștia lui, de teamă să nu se retrază partenerii de joc. Cu cartea pe care o avea în mîină era exclus să nu estize. Numai că o asemenea căutare trebuia speculată. „Ai devenit de nerecunoscut, Petriche!” Mosierul se prefăcu că n-o aude. Se uită la nepot, făcu un scurt popas și pe chipurile celorlalți doi jucători și spuse sec: „Plus este mil...” Chiriac Manusaride își mai privi o dată cărțile, nlesni una din ele, un sfîșit degetului mare — se înțelege că din pricina ei nu putea să plătască — și aruncîndu-le peste postavul mesei, hotărî: „Nu.” Plictisită, „parizianca” iesise din nou. Epifanie Cozrescu avu nevoie de un căzar, mai înțeles, „Cîte al lui, Enculescu, se întrebă el devenit brusc interesat. „Trebuia să fii atent. Dar fiindcă suntem

prieteni, el bine, una”. „Una, repetă celălalt, că și cînd cifra ar fi fost foarte mare și ca s-o poată reține, trebuia mai întîl s-o repețe. Oho, una... Zece mii ai zis?... Și dîndu-și singur răspunsul: Zece mii. Cîi face asta? Douăzeci de poagane de pămînt? Bine, plătesc”. Cu glas sugrumat de emotie, Petriche Enculescu îl ceru a Semnează hirtia Epifanie, să nu-mi spuți mince că ai uitat... Jucătorul se supuse. Avea hirtii dinainte semnate. Baniul lui însemnau cinci poagane, zece, douăzeci... În următoarea clipă ar fi fost rîndul jandarmului să se pronunțe și să-mi dădu nimeri atenție. „Un bărbat încearcă să se strecoare de-a lungul grajdurilor, Petriche! Vorbi e întrediat, uitînd să mai punteze „r”-ul acela franțuzesc. Poate că a venit să pună foc. Am auzit că așa se obișnuiesc cu primăvara asta! Fata el împrimușe cu loarea abului tocit al odăii. Mosierul își așeză cărțile pe masă cu fata în jos, acoperîndu-le cu palma. Se cunoștea că a intrat în panică. Femeia nu-l lertă. „Spuneai că la tine pe moșle...”. Chiriac îl devenise batjocoritor. Bătrînul nu-l mărbit înalt, bine leșat. „El e”, gîndea de oana. Dar dacă a văzut pe cineva și nu i s-a năzărît, știu eu cine poate să fie acel cineva... Coborî treptele și se pierdu dîncolo de zidul casei. Făcu cîțiva pași și încremenî. Înfrădeț, pe usa grajdului se strecura un cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de parcă ar fi încercat să găsească o zonă de întineric. Nu strigă la necunoscut să-l oprească. Duse arma la ochi și trase. Noaptea pleni la încheieturi. Se auziseră două focuri. Nu apășase pe cocotul pentru gînt. „Tîm spus de demnitate, urmărîndu-l cum se prelinge, de

REMEMBER POETII, CIND ERAU TINERI... (XXII)

...Si singuri printre ei, prozatorii, dar ce prozatori!

dar unde s-a intimplat aceasta ciudatenie? Ei bine, fiindcă tot sistem de cîteva editii ale rubricii noastre la capitolul confesii-intermezzo, trebuie s-o recunosc ca o asemenea intimplare s-a produs la cina cu „Nicolae Labis” încă de la fondarea sa, prin anul 1959, pe vremea cind autorul acestor însemnări era secretarul organizației U.T.M. de la Iași. Scrierile mele, care s-au avut inițiativa înființării acestui laborator de creație literară și rampă de lansare a tinerilor talente literare. O asemenea intimplare curioasă și prodigioasă a făcut ca încă prima reuniune a cenaclului, intrîndu-i din nou dimineața de iarnă a începutului de an, 1959, să ia în discuție sat proză, și încă ce proză, memorabilia „Ninga în Bărăgan” (Olelie) a lui Fănuș Neagu, pe atunci un tânăr de nădejde, proaspăt ieșit din rîndurile redactorilor „Științei tineretului”, unde era specializat în tineretul sătesc. Reușii chiar în primul salon din dreapta intrării la Casa Scriitorilor (pe atunci cenaclu nu devenise o instituție de masă), cei vreo 20-30 de membri ai organizației de tineret de la Uniunea Scriitorilor în rîndurile cărora se numărau pe atunci scriitorii ca Nichita Stănescu, Ion Bălan, Valeriu Răpăanu, Ion Gheorghe, Gheorghe Achitei, Dumitru Solomon, Gh. Tomozei, Al. Ivan Ghilii și încă mulți alții (n-am la îndemînă registrul de evidență), am ascultat uleiții, în atmosfera proaspătă a dimineții de iarnă ce stăruia afară, povestirea care începea alt de incantație, de fascinant și pitoresc pentru noi, anunțînd încă din primele paragrafe un conflict țărănesc atât de puternic și de savuros:

„În anul 1949, în ziua de lăsată seculii, Chivu Căpăluș s-a sculat tîrziu. Dormise somn greu, de plumb, din pricină că seara se îmbătase cu dascălul satului pînă la nesimțire. Dascălul sa abătuse pe la să-i spună că popa Răgălie sa atîne să-i facă vînt în consiliul parohial, fiindcă i-a ajuns la ureche că Onică, băiatul cel mic al lui Căpăluș, trăiește cu Vica, nevasta lui Babalete (fratele mai mare — nota noastră). Mai rău ca pagini, doamne ferește!”

După citirea confidențială, în stilul care l-a făcut ulterior celebru pe marele prozator Fănuș Neagu, după peripețiile legate de lăsată seculii în satul din Bărăgan unde era plasată acțiunea — dărea cîinilor în juțiu, petrecerile de pe la nași — tot vestita și pitoreasca „Olelie”, varianta bărănească a strigării peste deal, zolvă lucrurile cînd de o noaptea din marginea satului, unul din fîcăci, cu nume ca pelinul copt, ca și mai tuturor personajelor lui Fănuș Neagu, Dănilă Bis, strigă într-o pîlnie de laude tot satul, stînd cu urechile ciulite la panarama acestei judecări în zăra mare, sub-geris: „Olelie lie, / Cine pe Vica n-o știe? / Si țarba de pe cîmpie / Si floarea de păpădie / Si cărarea din lăstar. / C-asa muiere mai rar... / Că se ține cu cumnatu / Știe subsemnatul / Dar n-o știe și bărbutu / Olelie lie, / Dumnezeu să-l ție”. Salvarea celor doi păstori îndrăgostiți, după acest denunț în răspăr, prin de savoare, nu poate fi decît șantierul brăilean spre care ei se îndreaptă, unde pentru a ajunge la timp, tînărul Onică trebuie ajutat de prietenul său Dănilă Bis, care la măsuri urgente:

— Prost mai e, doamne! vorbiți Bis, privind în urma lui. / Trebuie să mă duc să inhalez oțet la sanie, c-alfel nu mai prinde el trenul cit e lumea.

Aplauzele furtivoase au pus punct lecturii, tînd orice apetit pentru discuții spre insatisfacția activului temist dar cu sentimentul că participase la un moment memorabil al istoriei literare contemporane, intrarea în literatură a unuia din cele mai mari talente ale sale contemporane.

Povestirea avea să apară în „Lucaferul”, iar în volumul cu același nume, tot în 1959, în colecția Bibliotecă Tîrănuțului Muncitor, Editura Tineretului, într-un tiraj de 15.150 exemplare. Pe unu dintre ele, nedepășitului meu prieten și admirat scriitor ami așterea la 4 august 1959 următoarea dedicație: „Lui Nicolae Stoian, obliuitorul meu, cu toată dragostea această carte țărănească.” Citez această dedicație din 1959, de pe cînd Fănuș Neagu se apropia ca vârsta de lesirea din rîndurile noastre (avea deja 27 de ani), pentru a convinge că nu-i deest o fabulație de a sa invinuirea pe care mi-o aduce în tableta nostim intitulată „Fierul dracului” din cel de al doilea volum al „Cărții cu prieteni”: „Colosul meu prieten, cu care mă tot cert de vreo treizeci de ani, (m-a sancționat de trei ori pe linie de oțet, de două ori pe linie redacțională), (C.T.C. ce nu-i adevărat între altele și pentru că nu l-am fost niciodată șef, ci doar coleg — nota noastră) e, fără îndoială, omul cel mai legat în taină de pelinul „Brăilei”, de malurile ei ca niște arșiși lupi de lut, pîndind, trîntind pe labe, vrafurile de arome suind din Levant!”

Notez selectiv, din lipsă de spațiu, bibliografia marelui, inconfundabilului prozator, sub pana căruia limba română naște numai nestemate (născut la Grădiștele de Sus, în 1932): „Somul de la amiază”, „Dincolo de nisipuri”, „Cantonalul părăsit” (Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1964), „Vară buimacă”, „Ingerul a strigat”, roman (Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1968), „Echipa de zgomote”, teatru, (Premiul Uniunii Scriitorilor, 1971), „În vîpaia lunii”, „Frumoși nebuni ai marilor orașe”, roman (Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1976), „Cronică aturistice” și „Cronici de carnaval”, selecții din săptămînalele sale tablete sportive, „Insomni de mîtase”, „Scoala de lemn”, teatru, „Pierdut în Balcania”, „Cartea cu prieteni”, două volume, în 1979 și în 1985.

Intimplarea face ca reluarea activității cenaclului „Labis” sub egida „Lucaferului” și a bibliosului său redactor șef Eugen Barbu să se fi produs tot într-un ianuarie (8 ianuarie 1963) prin lectura unei bucuți cu un debut al George Bălăiță care în seșina din această zi a citit: „Un om și lucrurile sale”, alături de poetul în mare „efervescent” Ion Gheorghe, care a prezentat poemul „Fructele zeitei”. Universul tematic al nuvelei lui George Bălăiță era tot unul rural, în noile sale ipostaze de după cooperativizarea agriculturii și intrunea mai toate schemele literaturii de epocă — cooperatorul gospodar, contradicția dintre al meu și al nostru, certății cu avutul obtesc, Dincolo de nobile clișee, prînt-un slalom abil, modern, răzbăteau și destule pagini care justificau aprecierile lui Eugen Barbu din prefața la volumul „Călătoria”, colecția Lucaferului, Editura pentru Literatură, 1964, tipărit într-un tiraj de 9.150 exemplare: „Proza lui Bălăiță ascunde un poet nedeclarat, un îndrăgostit de faptul mîrunt, dar plin de lirism, un aspru pictor al naturii dezvăluit rar, pregnant, în pasteliuri sobre, delicate paradoxal, dar sugerînd un pelsa, dar care presimte și acompaniază conflictele etice cele mai ascuțite. Această știință a conjugării elementului exterior cu observanța psihologică cea mai fină anunță în mod cert un scriitor remarcabil.” Nu știu cum se mai prezintă prozatorul George Bălăiță la judecata lui Eugen Barbu de acum, dar pentru cea pronunțată atunci nu pot decît să adaug și eu cîteva citate-argument din proza numită mai sus, „Un om și lucrurile sale” care începe acel volum de debut din 1974, proză nelipsită de un anumit spirit hitru.

Iată o fină observație psihologică: „Ariton Uscat luase parte odată la o seșină mare la Reguena. Acolo toți ceiți s-au urcat la tribună să vorbească, citeau ce aveau de spus, pe o hir-

tie a lor. Asta i-a plăcut cel mai mult lui Ariton Uscat: Uite, vezi și dumneata, omul gîndea-te la ce are de spus, își trece binisor pe hirtie, spune și gata. Iar pe lângă asta e și mai nu știu cum să vii în fața oamenilor, să te ustești o dată, să scoți hirtia din buzunar (foarte măsurat și fără grabă să faci asta), și să citești ce ai de vorbit. Și de fiecare dată să se vadă că tu știu multe, ai văzut multe, nu ești din cei care se omoară cu firea, nu-i pasă de orice și nu pe toate drumurile te găsesci tu, și întodeuna faci altfel decît ceilalți, fiindcă chibzuiești mai adine, și nu cunoștii cîte cunosții tu!” (sublinierile autorului).

Și iată și un detaliu peisagistic plin de pregnanță: „Cerul era alb. Iacob Nesfintu nu mai văzuse un astfel de cer, și nici nu se vede, poate din șapte în șapte ani, și nici atunci, ajunseră pe pod. Aici pietrele erau luncose, parcă unse cu lumină grasă, alburie sau de miel tîrziu părea a fi”.

Un amănunt: la seșina respectivă de cenaclu a fost prezent și Geo Bogza, pe atunci intrigat, dacă nu entuziasmat cînar de revirimentul „Lucaferului”.

Să rememorăm acum scurta bibliografie a lui George Bălăiță de după debutul editorial din 1964, fără a omite prestigiosul premiu pe care această revistă i l-a acordat chiar la finele aceluia an, alături de Marin Sorescu (pentru poezie) și Dinu Sărațu (pentru critică), ale lui George Bălăiță (născut 17 aprilie 1935) și, după „Călătoria”, următoarele: „Conversind despre Ionescu”, „Lumea în două zile”, roman (Premiul Uniunii Scriitorilor), „Ucenicul nesculțor”, cu nota sa dominant satirico-umoristică, că sesizabilă în moduri de debut. Nopțile unui provincial”, eseuri. După ce, prin 1971 a fost redactor șef adjunct al „Ateneu”, în prezent este Director al Editurii „Cartea românească”, succedîndu-i lui Marin Preda.

II

Și pentru a mai semnala „desfășurarea” a printre poezii a unui prozator, să zăbovim puțin, tot la cenaclu, cu Constantin Georgescu, autor cu alții mai dragi cu cit provine din accesii vîtră a Vlăsciei, ca și mine. Seșina cenaclului „Labis” în care a citit povestirea sa „Cîntecul de nunță” Constantin Georgescu, profesor suplinitor în comuna sa natală, Snagov, a avut loc la 28 ianuarie 1964 și ea a debutat în prezentarea acestor tale, în excepție făcută de Eugen Barbu și de către subsemnatul. Ca și în cazul lui Fănuș Neagu, cenaclu, altfel o adevărată hidră, a replicat prin aplauze. Ce-i drept Eugen Barbu îl atrăsese de la început atenția asupra unor lungimi și poezării, după cum ne amintim, este consemnat și în cronica cenaclului susținută pe atunci de poetul Mihai Negulescu. Povestirea a apărut în nr. 6 pe 1964 din 14 martie, în paginile 6-7. Numărul respectiv, spre a mai da cîteva relații, conținea pe pagina întâi un poem despre tinerete al lui Al. Andrioiu și o cronică literară de Marin Sorescu la „O viziune a sentimentelor” de Nichita Stănescu.

Ce frapa la Constantin Georgescu, la acest debut neobișnuit? Fiindcă eu, ca om al locului, din patriotism local, aș fi tentat să răspund — Totul, de la peisaje la oamenii alți de cunoscuți mie, descendenții înaintașilor buni din Codrul Vlăsciei — o să recurg la sinteza virtuților sale literare reliefate de criticul și istoricul literar Marin Bucur în prefața la cartea de debut „Geniul dinspre drum”, Editura tineretului, 1965, (Iraj 15.120 exemplare).

Nuvela „Cîntecul de nunță” — remarcă profesorului său la volumul ce o conține, alături de altele cînd — e o lucrare pe care n-o realizează oricare dintre confătați sai tineri (pe atunci autorul n-avea decît 32 de ani — nota noastră). Scrierilor are voluptatea picturii plină de nuanțe, a detaliilor sugestive, bizuzind-se pe o roșie proprie a mîscărilor într-un cadru firesc de viață. Pitoresc imagistic, acuită percepție a detaliilor psihologice, umorul discret, iată cîteva dintre caracteristicile navelor „Șchișilor” lui Constantin Georgescu. Intimplările se circumscriu unui univers rural, intim, cu tot fastul lingvistic și etnografic de care o nevoie. Florile sale sint luate cu pămînt cu tot din mediul satului muntensc. Constantin Georgescu are o dezinvoltură a relațiilor ca și povestitorul popular. Personal, aș mai adăuga tentația fabulosului, uneori terifiant, deruginat din baladele și istoriile specifice Codrului Vlăsciei, împărțite Domniei de Snagov. „Sensibilitatea și simțul epic din Cîntecul de nunță și Geamul dinspre drum sint o garanție a încrederei noastre în talentul tînărului prozator”, conchidea Marin Bucur, prefirărea deveniri sale găsim-du-si confirmarea într-o apreciable listă bibliografică, deși Constantin Georgescu nu e răsfațatul editorilor și nici al criticilor literari, în ciuda ospitalității confraterne oferită tuturor colegilor în noua sa casă rămasă neterminată de cîteva ani buni în curtea bătrînului paroh Ion Georgescu de pe malul deșertului Snagovului (asa i se spunea în vechime, după cum m-a încredințat și mama care avea neamuri pe aici, acestei întînderi de apă). Să notăm, tot selectiv, și în ordine cronologică, principalele apariții editoriale ale lui Constantin Georgescu (laureat și el al premiului „Lucaferul” pe anul 1964): „Sîngurătatea lucrurilor”, roman, „Dincolo de aproape”, „Partea din care bate vîntul”, „Al doilea motiv”, „Hora de duminecă”, nuvele, „Reînțoarcerea invinsului”, „Tren de noapte” roman „Lăstărea de a fi primar”. A propoș de acest ultim titlu, eu nu mă supără deloc pentru lăstărea lui Constantin Georgescu de a fi primul mare scriitor contemporan din sectorul agricol Ifov, pămîntul meu natal. Cum m-aș supăra dacă l-aș vedea și laureat al premiului Herder sau Nobel.

Deși sper să se fi simțit și pînă aici faptul că prozatorii generației mele nu prea s-au simțit singuri printre noi, poeții, tineri ca și ei, mă simt totuși obligat la o nota bene în ce-l privește pe primul dintre ei, cel mai popular azi nu numai printre confrăți. De pe copertile Cărții cu prieteni, aș transcrie cîteva paragrafe din dedicațiile unor confrăți poeți: Ursul acesta blînd și calm și bieș, — Fănuș / e apucat de mine ca de doruri; / dă cu sărutul numai doar în zborul / iar țerni lumii e invirtuce. / De zimbruț asta mult zimbeste cu zimbre / lăsuindu-mi mult pupat, mult sărutat / cînd simt că pasărea imi ține loc / de temple / și simburu me-e crețerul pentru-o coroană de-mpărat / Îl las pe totă stea pe tron / cum las sărutul meu pe alți gură, / cel mai sărac și cel mai domn, — / din ochi imi curge pe figură, — / lacrimă sărată / pentru alia dată (Nichita Stănescu, „Orație de nunță a prietenilor”, pe ultima copertă a primului volum din Cartea cu prieteni. Fănuș nu este un scriitor / el este un mare scriitor / Un fulger care strălumează orbitor / Pierdut în Balcania nu l-a putut / lega nimeni de scaunul singurătății. / Am măcinat multe stiele / în noaptea luzilor / la aceeași moară a risipirilor. / Fănuș cunoaște ruleta vieții / mai bine decît erupierii / de la Monte Carlo. / Bijutier al cuvîntului / mina lui de poet sfințeste proza / imbrăcînd-o în odăjdile versului. (Mircea Micu, pe ultima copertă a celui de al doilea volum din Cartea cu prieteni).

Nicolae Stoian

o istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de
Ion Cucu

Fănuș Neagu, Paul Anghel, Mircea Micu, Radu Anton Roman și Ion Lăcustă la decorarea premiilor revistei „Lucaferul”

NUMELE POETULUI Da capo

La finele anului 1980, cînd inaugurasem febril-entuziasmat această rubrică, mi imaginam ca, în cei mult cîinci ani, noua și tînăra poezie românească, de-seori obstaculată editorial, avea să-și câștige legitima poziție de avangardă literară rîndind astfel rolul pe care l-a jucat poezia în general în dinamica dezvoltării literaturii noastre din ultimele decenii... Prezenței indeniabile a unor tineri autori deja apărui (cultivați de cenacluri și cercuri literare de pe întreg cuprînsul țării) vroiam să-i adaug personalități poetice distincte, unele foarte bizare sau încă hirsute, dîmîndu-mi într-un fel hazardul editorial, și în jurul criticilor partizani dispuși să-i preschimbe discursul pur literar într-o adevărată apomanteie (prezierea a viitorului literaturii române după furnurile cite unui debutant). Astfel, prezentîndu-i în cadrul acestei rubrici și publicîndu-i în paginile revistei „Lucaferul”, poezi ca Dan David, Traian Furcu, Domnița Petri, Smaranda Cosmin, Valeriu Stancu, Lucian Vasiliu, Nichita Danilov, Aurel Dumitracu, Daniel Corbu, Nicolae Sava, Aurelian Titu Dumitrescu și mulți alții au îmbogățit și modificat substanțial tînăra poezie românească într-o carei superbă devenire noi credem încă...

O anume amărăciune, pe un fond de perplexitate, ne-a provocat și continuă să ne provoace însă destinul literar al unor excepționali poeți intruabili în librării sau în planșuri editoriale, unci și strălucitori în rarele lor apariții în revistele noastre literare: Ioana Bălan, Gabriela Crețean, Liviu Antonesei, Martin Culcea, Valeriu Mircea Popa, Mircea Drăgănescu, George Geacăr, Florentina Visan...

Dacă ar fi să mă opresc numai la manuscrisul Gabrielei Crețean, „Măștiile Marelui Inchizitor”, reunind poeme de o jactanță spirituală și de o strălucire expresivă unite în poezia feminină a ultimilor decenii, și tot aș avea motive să cred că trebuie să-mi reîncep pledoaria patetică (și chiar ridicolă) în favoarea anonimiilor glorioși doar în singurătate.

O altfel de amărăciune, pe un fond de naivitate, ne-a provocat încercarea de a ne purta pe bun samaritan cu unele persoane înzestrate cu un talent debil sau indigen: meliorismul nostru congenital a fost, în general, contrazis de perseverența într-un păcat a mizgălitorilor de versuri proaste, și cum zice un poet spaniol, nimic nu e mai greu de refăcut ca un vers prost...

De ce nu s-a constituit tînăra poezie de azi într-o veritabilă avangardă, e o întrebare căreia sperăm să-i găsim răspuns analitic în cărțile tipărite și manuscrisele tinerilor autori. Puteam afirma de pe acum însă că l-am simțit totdeauna mai mult, mai în avangardă pe Nicolae Labis, Geo Naum, Virgil Teodorescu, Leonid Dimov, Tudor George, Daniel Turcea, Virgil Mazilescu, Mircea Ciobanu, Vasile Vlad, Angela Marinescu, Ileana Mălănciului, Cristian Simionescu, Grete Turtler, Adrian Popescu, Ion Mircea, autori din generații diferite absorbiți în aventura editării unor opere poetice originale, în dialog organic cu marea tradiție a poeziei românești, și de asemenea, am decelat în evoluția tinerilor autori (uneori imediat după debutul o iremisibilă tentație grafoman-conformistă cu scop pur lucrativ...

Cum știu bine că poezia de azi și de mâine e opera unor importanți poeți, publicați și impuși cu discreție, ca și a unor anonimi stingheri încă de mecanica și pragmatismul vieții noastre literare, vom căuta, citi și ne va sta în pîntîc, să actualizăm autenticele valori poetice constituite și să semnalam aparițiile mirabolante ale unor noi genii... produse cure, se pare, se mai găsesc încă pe toate drumurile...

Cezar Ivănescu

N.R. Manuscrisele trimise pentru această rubrică nu se înapoiază. Manuscrisele nedactilografiate nu se citeș.

Despre demnitate

Urmare din pag. 1

pe negîndite, înspre munți. El era un clopîțor, dar nu în piatră, ci în piatră funerară, ridicase ei cîteva porți și zugrăvisse ei și cîteva fațade locmai spre a le privi, la întoarcere, bărbății cei mari. E drept, s-au întors alții și s-au mai putut întoarcere, unii nu s-ar fi întors, intr-aiut de frigurații și înstrăinați de propriu lor vorbe.

Memoria cea mare a meșterului a venit în ziua în care (el, împlînd pentru război) a citit numele pe care trebuia „să se scotă în relief” pe orizontul celor patru plăci ale monumentului dominat de arpile carpatice ale vulturului înlemnit în beton, acolo, în așezura aproape de păduri, de aerul țafăr... Cînd a dat cu ochii de numele tatălui său se spunea că a rămas multă vreme înclăștat într-o tăcere de smolă, iar într-o dimineață, atunci cînd nimeni nu s-ar mai fi așteptat, s-a apucat, cu mîgălă și o cumplită stăpînire pe sine, să înflorească numele celor de pe liste, egal, împlîndurabil.

Aripile vulturului indică sensul de zbor al gesturilor celor neîntorsi, rămași definitiv în sat prin strădania și omnia plină de demnitate a vililor, fililor, respîndind aerul pe care vulturul de piatră îl bate necîntat cu aripile lui de piatră... Ziunile istoria și pîmbă semele ei mîscătoare peste așezarea copilariei, numele aceluia meșter a intrat în anonimatul atîtor și atîtor fape, însă, cei de ieri, de azi, indiferent de orarul vremii, în fața plăcilor de marmură în care înfloreșe numele eroilor, păstrează secunda de increme-

ne demnă. Ceea ce nu se poate uita niciodată și ceea ce nu se poate ignora niciodată este greutatea cu care trăiesc în marmurele monumentelor patriei eroii patriei.

Amintirea curată, vindicătoare, depășește pioșenia, intră, cu un triumf al ființei în orizontul sîntos al demnității.

„...A TE SPRIJINI DE PROPRIUL TAU PĂMÎNT”

Cu ce folos ne-am uita în ochii noștri, dacă nu ne-am înțeleg existența în sensul cel mai curat al demnității vieții? Drepti, sintem roșiți să continuăm. Demnitate înseamnă țarie. Virtutea piinii neînșine de rugină. Lăcrima neingenucheată ori cerul copilariei sub care înnoptăm fără teamă ori indoiială piezise.

Noi nu ne-am altoit harul. Nu am cerșit nimănu lumină care venea dinspre rădăcini și pe care mamele noastre o lîneau în palma spre a ne desfăta. Demnitate înseamnă țaria destinelor destoinie. Nu te poți mărturisii pe tine în afara sferei de cuprîndere a demnității. Demnitatea înseamnă o formă autentică a reliefului nostru moral. Nostrăina de biruinți (ori de neazurii demnitatea devine cită vreme o trăim ce pe un lucru firesc, de pret totodată. Ea mai înscamnă frumusețea și adîncimea cu care primim în iconoale trecutului, frumusețea și adîncimea cu care ne continuăm lucrarea intru destoinie și neperitoarea lucrare a patriei. Spune Nichita: „A fi sîmintă și a te sprijini / de propriul tău pămînt”

PROFESORUL DE ROMÂNĂ

Folclorul și manualul de literatură

de ori cite ori trecem la o lucrare contemporană avem înainte exemple colective ale unor predecesori. În acest sens amintim opiniile lui Iacob Negruzzi: „Cologhiile de la noi, de aceste genuri, sînt de milioane de oameni, așa simplă cum este. Dacă în locul filozofilor prea invățați din Ardeal ar fi lucrat Alecsandri, Bolidineanu, Măiorescu s.a., am fi văzut rezultate bune. Poporul s-ar fi interesat, de aceste stăruiri la limba lui povestice, proverbele, cugetările lui, adică întreaga înțelepciune a străbunilor, s-ar fi luat de bază pentru întemeierea zidirii, iar nu gînduri aristocrate a citorva învățați...” (Către Iliașon Puscurici. Meritul acestor înaintași, profund adăuși, creștin-cules de la o opus rezistență încercărilor de latinizare a limbii vorbite și de a fi impus limba producțiilor populare ca limbă literară.

Interesul nostru se îndreaptă astăzi spre un tel comun cu al acelor vremuri, cel puțin în ceea ce privește prețurile creației populare de către elevi. Profesorul de limbă română se luptă astăzi cu două aspecte majore: pe de o parte indiferența elevilor față de tot ce este folclor, ei fiind prin natura preocupărilor și a urbanizării excesive, departe de avuții acestuia. Emisii efecte la urbanizării și îndepărtării de surse de creație s-a născut un fenomen cu urmări nefaste pentru folclorul nostru: poluarea. Poluarea se face pe toate căile: prin difuzarea unor melodii la care s-au potrivit versuri facile, în stil popular, de către cîntăreți; prin lipsirea unor cîntăreți de folclor nou, creștin-cules de la versificatori populari, dar neavizate de colectivitatea în care aceștia trăiesc, deci nefind insușite de masa ascultătorilor; prin cîntecetele în care cîntăreții adaptează melodiile populare la două-trei voci și se pun în acord cu sursele de creație, pînă întru întru întru concert și aiba succes de cîșă. Improvizarea de versuri „populare”, de tipul (multe țări am colindat, ca românii n-am aflat, româneștii îi place etc.) fac un deservicior folclorului nostru.

Poluarea îndepărtează atenția de la ceea ce este important în estetica populară spre ceea ce este pitoresc, facil și fals popular. Venind în contact direct cu aceste aspecte, elevii nu înțeleg care este deosebirea între creația autentică populară și ceea ce se spune pe toate drumurile.

În ordinea neajunsurilor pe care le întîmpină profesorul de limbă română se inscrie și alcauțirea manualelor școlare, care oscilează între intenția de a oferi elevilor numai producții reprezentative și lipsa de atenție în economisirea acestor manuale, programa școlară afectînd pentru studierea folclorului puține ore.

Nicieri nu se dau noțiuni clare despre folclor și părțile lui componente: dansuri, pictură naivă, câșturi, muzică, costume, sculptură în lemn și piatră etc.

Nu se fac apropieri necesare între creațiile zilelor noastre și omoniile lor populare, așa că, pentru elevi, folclorul este un izvor care a secat, iar colectivitatea nu mai are putere de creație.

Oare cum ar putea fi creatia unui popor profund național, cum ar putea ca surprinde specificul vieții, gîndirii, culturii acestui popor, fără să treacă prin folclor?

„Credem că nici o literatură puternică și sănătoasă, capabilă să determine spiritul unui popor, nu poate exista decît determinată și înșă la rîndul ei de spiritul aceluia popor, intenționație acție pe baza largă a geniului național. Această lă și adevărată numai pentru literatură, ci se aplică tot atît de bine la legiutor, la istoric, la omul politic”, scria Eminescu în 1882 în ziarul „Timpul”.

Ar fi existat oare muzica lui Enescu dacă acesta n-ar fi învățat înții să cînte cu lăutărul țării? Dacă el n-ar fi știut să dezvolte atîtea teme populare în „Războiul Labis”, „Geacăr”, „Tată povestii”, „Lui Creangă sau romanele lui Sădoveanu” dacă ei n-ar fi știut să asculte pe țărani povestind? Desigur că nu.

Tot în ordinea neajunsurilor întîmpinate de profesorul de limbă română se inscrie uneori concepția că folclorul este o creație deosebită de viața actuală, precum basmul de viața reală. Așa că predarea se face pe fugă. Chiar basmul, prezent în manuale numai în clasa a V-a, se dă pentru o primă lectură elevilor. Fără alte indicații.

Desen de Cosoreanu Aurica

Nu știe nimeni în ce împrejurări se va mai întîni elevul cu basmul, nici dacă el va urmări lectura basmelor științifice cea mai simplă luptă dintre bine și rău, întîlnirea dintre real și fantastic, dispariția răului prin forța morții a binelui, cultul prieteniei la oamenii curajoși, optimismul poporului și încrederea lui în dreptate și în victoria binelui. Vitejii eroilor de care s-a trecut și asupra folclorului român, care și-au apărut patria, sau chiar această vitejie a influențat basmele? Elevii învăț din basme să urască lășitatea și minciuna ca trăsături nedemne ale neamului românesc. Și în timpul gimnaziului elevii nu se mai întîlnesc cu basmul. De ce?

Amintind toate aceste lacune care concură la îndepărtarea elevilor de ceea ce numim în mod curent folclor, am lăsat la o parte căile pe care trebuie să le urmeze profesorul de limbă română pentru a găsi mijlocuri de rezolvare a educației patriotice prin orele afectate acestuia în școală.

O cale eficientă ar fi realizarea culegerilor de folclor pe teren. Aceasta e o cale lungă și permanentă, cu realizarea unor obiective pe timp îndelungat. În cazul acestui nivel de învățare, să asculte, să scrie, să transcrie, să compare.

O altă cale ar fi vizitarea muzeelor de artă populară și a zonelor folclorice, avînd ca scop colecționarea costumelor și obiectelor vechi, autentice precum și realizarea unor expoziții de toate aceste obiecte însoțite de texte explicative, care să ateste locul, subiectul, care l-a furnizat, vechimea obiectului, excluzînd stilizarea vîrto artistică pe care în mod curent o întîlnim referitoare la arta noastră populară.

La îndemîna oricui nu se par însă cercurile școlare cu profil de artă populară.

Există documente de toate felurile pe care profesorul poate să le folosească: imprimări pe benzi de magnetofon, texte scrise, variante originale etc. Ele implică deplasarea pe teren în mod periodic, cunoașterea țării sau numai a unei regiuni a țării din punct de vedere folcloric, familiarizarea cu munca altă de dificilă a unui cercetător; într-un cuvînt, cunoașterea folclorului are nevoie de pasune și de răbdare de sine a profesorului de limbă română și în același timp de dragostea ardentă de țară a generației tinere, care să vrea să știe despre înaintași tot ce au vrut, au gîndit și au înfăptuit.

„Triorismul este în inima patrioților, și nu pe buzele lor” — spune Eminescu.

Iar calea spre înima generației tinere este dragostea. Dragostea pentru tot ce este românesc, pentru tot ce am moștenit și trebuie la rîndul nostru să lășăm celor ce vin după noi.

Maria Șoimu

Octav Grigorescu

Penru ca, spuneam atunci, Octav Grigorescu a descoperit... cu un o facem si nu o stiu toti...

Octav Grigorescu l-a descoperit pe Brancoveanu si pe fiii sai. Este cel mai de seama pictor roman al lui Brancoveanu...

Ioan Alexandru

ion băducu

In apropierea luminii

mai exista mişcarea valurilor albastre mai existe zădărnici si cripa de fluturi spre tărâm incet mişcarea...

Din perspectiva aripii

pe lângă riu fără somn ca niste imense mîsti casele scaldate-n sînge de amurg...

Poetului tînăr

Urmare din pag. 1

dintru volumele lui Traian T. Cosovei (Ninsorarea electrică - 1979, 1, 2, 3 sau... - 1980 antologie colectivă. Acr cu diamante - 1982, Cruciala intreruptă - 1982, Poemele siameze - 1983) si constată acum...

crierul nopții imens și greoi / sudoare sau sînge, urme de rui sau noroi, / cîrzi de ghintă plesnite sub cîntec...

Inchii această necesară paranteză, pentru a observa în continuare, împreună cu cititorul scînt, că noile poezii ale lui Traian T. Cosovei...

A APĂRUT Almanahul «LUCEAFĂRUL» 1987

La țărnul povestirii

Urmare din pag. a 3-a

riul. Mestegul vorbirii dulci naște „un fel de patimă pentru povestiri. Iarna era timpul prietenesc pentru „măcinat povestiri“: oamenii își ironeau vremea povestind. Dumnicile de altădată, cînd slătitorii ieșeau la joc sub Teul Chinezului...

cluzia acestei, în fond, demonstrații epice și etice. Erol și sint mistuții de aspirații spre frumos, transportă în realul de rugina brazării...

REMEMORĂRI

Gînduri de primăvară

1. Tot mai des îmi vin în minte amurgurile din copilărie, ceasul acela de cumpănă, cînd lumina se retrage mistuindu-se parcă în iarbă, în flori...

2. M-am întîlnit în avion cu unul dintre cei mai îndrăgii profesori ai mei care mi-a fost diriginte timp de un an la Școala Pedagogică de Invățatori din Arad...

3. În piață, dimineață (delicid privești dar mai ales al limbajului) mă opresc în fața unei teighele pe care stăteau expuse funii de usturoi...

4. Teri dimineață dinspre geamul unde un gustuic înfioțat venea mut să-și ciugulească tainul de larnă auzit un sunet profund și mătos...

5. Intotdeauna m-au paralizat prostii prin nonsalanța ireponsabilității lor. Cîne spunea oare: „viata e atât de frumoasă încît merita să-ți trăiești doar o singură dată“...

6. Deci, s-a descoperit și secretul Monei Lisa. Ce suris, ce mister ce provocare eternă aruncată viitorului? Afiați stîmăi cititori, că după cea mai recentă cercetare, chipul abstrus...

7. În aplecarea cometelor, conținînd 58 de poeme, dintre care mai mult de o treime sînt noi, reprezentative din punct de vedere al etapei, care impune un profil poetic distinct...

8. În fața agresivității obiectelor și presiunii neiertătoare a timpului, care configurează imaginea unei lumi pe dinău, cu sensurile derregate, întru gălăgie nolinșitoare se / Imultesc și devin dramatice, căci răspunsurile întîrziate sînt vină, iar apelurile la inocența salvatoare răsună în gol...

9. În același an de esalt „al cerului“, 1970, explozie a viriului spirit romulusvulcanescian, apără Etimologie juridică, o promeră în domeniul paleo-antropologiei și de istoria culturii ale poporului român...

10. Peste 30 de comunicări și intervenții la Congrese mondiale de antropologie, alte numeroase studii și volume, la care se adaugă revista Ethnologia, scrisă în mai multe limbi, menită să afirme în conștiința lumii bogățiile paleo-etnologice și de istoria culturii ale poporului român...

11. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

12. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

13. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

14. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

15. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

16. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

17. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

18. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

19. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

20. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte...

mentul pentru care (zicea dînsul) eram chemat. Am ureche muzicală, degete lungi și o lenie care, încă de pe atunci, echivala cu rezultate călătătorii. Profesorul se numea Dumitru Emandi și gratie lui am purtat pentru prima oară în viață un costum grît-fer asortat cu cravată...

2. M-am întîlnit în avion cu unul dintre cei mai îndrăgii profesori ai mei care mi-a fost diriginte timp de un an la Școala Pedagogică de Invățatori din Arad. Era înalt, frumos, deosebit de elegant și ireproșabil și nu preda lecții de vioară. M-a chinat mult, aplicînd și metode nu tocmai plăcute în speranța că, vreo dată, va scoate din mine un bun interpret la instrument...

3. În piață, dimineață (delicid privești dar mai ales al limbajului) mă opresc în fața unei teighele pe care stăteau expuse funii de usturoi. Vînzătorul le împletise mestegut și ele străluciau alinate simetric ca niște mingi de ping-pong. O gospodină din fața mea se interesase de preț. Familiile erau legate două câte două. Neconvenindu-i fie prețul, fie cantitatea, cumpărătoarea era pe cale să renunțe...

4. Teri dimineață dinspre geamul unde un gustuic înfioțat venea mut să-și ciugulească tainul de larnă auzit un sunet profund și mătos. Ca un salut tandru asortat de plăciturile (era să zic stresinilor) vestind o încălzire ritmicită. Și ghemotul acela de fulg își umfla gusa din două în două secunde scoțînd sunetul lui vestitor și privindu-mă cu cercul rubiniu al ochiului vesel și frumos ca un marșitor...

5. Intotdeauna m-au paralizat prostii prin nonsalanța ireponsabilității lor. Cîne spunea oare: „viata e atât de frumoasă încît merita să-ți trăiești doar o singură dată“ Deci, s-a descoperit și secretul Monei Lisa. Ce suris, ce mister ce provocare eternă aruncată viitorului? Afiați stîmăi cititori, că după cea mai recentă cercetare, chipul abstrus...

6. În aplecarea cometelor, conținînd 58 de poeme, dintre care mai mult de o treime sînt noi, reprezentative din punct de vedere al etapei, care impune un profil poetic distinct, construit cu consecvență și răbdare. Volumul este alcătuit cu spirit critic, autorul reușind să elimine mai tot ceea ce exprima tentația facilului în elaborarea metaforei sau a exercitiului ludic și îndreptîndu-și selecția către acele poeme care concurează semnificativ la definirea identității eului liric amenințat de incertitudine...

7. În fața agresivității obiectelor și presiunii neiertătoare a timpului, care configurează imaginea unei lumi pe dinău, cu sensurile derregate, întru gălăgie nolinșitoare se / Imultesc și devin dramatice, căci răspunsurile întîrziate sînt vină, iar apelurile la inocența salvatoare răsună în gol. Poemul collectionează imagini pentru a circumscrie acest sentiment al deretului și singularității, care se potențează reciproc, instaurînd starea de anxietate, atenuată de insinuanta resemnare. „Nu, mi-ai așteptat nici un semn de la albul zăpezii / / Deasupra, doar

8. În același an de esalt „al cerului“, 1970, explozie a viriului spirit romulusvulcanescian, apără Etimologie juridică, o promeră în domeniul paleo-antropologiei și de istoria culturii ale poporului român, dar și să organizeze cercetarea românească, peste nivelului simplist factologic, asupra culturii și civilizației românești, iată drumul, exprimat prin numai cîteva repere, care a condus strălucit, în spiritul unei cercetări riguroase, la proaspătă și fără egal Mitologie română...

9. Peste 30 de comunicări și intervenții la Congrese mondiale de antropologie, alte numeroase studii și volume, la care se adaugă revista Ethnologia, scrisă în mai multe limbi, menită să afirme în conștiința lumii bogățiile paleo-etnologice și de istoria culturii ale poporului român, dar și să organizeze cercetarea românească, peste nivelului simplist factologic, asupra culturii și civilizației românești, iată drumul, exprimat prin numai cîteva repere, care a condus strălucit, în spiritul unei cercetări riguroase, la proaspătă și fără egal Mitologie română...

10. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

11. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

12. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

13. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

14. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

15. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

16. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

17. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

18. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

19. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

20. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

OCIOSITĂȚI

O confuzie ades întîlnită la cei care doresc să scrie eseurile cu înțeles propriu-zis și însemnarea cu caracter istoric. Ceea ce le pare unora că va interesa pe toată lumea nu este deosebit de interesant, de înțeles, de a-și comunica stări, emoții, întîmplări mărunte, fără semnificație estetică...

2. M-am întîlnit în avion cu unul dintre cei mai îndrăgii profesori ai mei care mi-a fost diriginte timp de un an la Școala Pedagogică de Invățatori din Arad. Era înalt, frumos, deosebit de elegant și ireproșabil și nu preda lecții de vioară. M-a chinat mult, aplicînd și metode nu tocmai plăcute în speranța că, vreo dată, va scoate din mine un bun interpret la instrument...

3. În piață, dimineață (delicid privești dar mai ales al limbajului) mă opresc în fața unei teighele pe care stăteau expuse funii de usturoi. Vînzătorul le împletise mestegut și ele străluciau alinate simetric ca niște mingi de ping-pong. O gospodină din fața mea se interesase de preț. Familiile erau legate două câte două. Neconvenindu-i fie prețul, fie cantitatea, cumpărătoarea era pe cale să renunțe...

4. Teri dimineață dinspre geamul unde un gustuic înfioțat venea mut să-și ciugulească tainul de larnă auzit un sunet profund și mătos. Ca un salut tandru asortat de plăciturile (era să zic stresinilor) vestind o încălzire ritmicită. Și ghemotul acela de fulg își umfla gusa din două în două secunde scoțînd sunetul lui vestitor și privindu-mă cu cercul rubiniu al ochiului vesel și frumos ca un marșitor...

5. Intotdeauna m-au paralizat prostii prin nonsalanța ireponsabilității lor. Cîne spunea oare: „viata e atât de frumoasă încît merita să-ți trăiești doar o singură dată“ Deci, s-a descoperit și secretul Monei Lisa. Ce suris, ce mister ce provocare eternă aruncată viitorului? Afiați stîmăi cititori, că după cea mai recentă cercetare, chipul abstrus...

6. În aplecarea cometelor, conținînd 58 de poeme, dintre care mai mult de o treime sînt noi, reprezentative din punct de vedere al etapei, care impune un profil poetic distinct, construit cu consecvență și răbdare. Volumul este alcătuit cu spirit critic, autorul reușind să elimine mai tot ceea ce exprima tentația facilului în elaborarea metaforei sau a exercitiului ludic și îndreptîndu-și selecția către acele poeme care concurează semnificativ la definirea identității eului liric amenințat de incertitudine...

7. În fața agresivității obiectelor și presiunii neiertătoare a timpului, care configurează imaginea unei lumi pe dinău, cu sensurile derregate, întru gălăgie nolinșitoare se / Imultesc și devin dramatice, căci răspunsurile întîrziate sînt vină, iar apelurile la inocența salvatoare răsună în gol. Poemul collectionează imagini pentru a circumscrie acest sentiment al deretului și singularității, care se potențează reciproc, instaurînd starea de anxietate, atenuată de insinuanta resemnare. „Nu, mi-ai așteptat nici un semn de la albul zăpezii / / Deasupra, doar

8. În același an de esalt „al cerului“, 1970, explozie a viriului spirit romulusvulcanescian, apără Etimologie juridică, o promeră în domeniul paleo-antropologiei și de istoria culturii ale poporului român, dar și să organizeze cercetarea românească, peste nivelului simplist factologic, asupra culturii și civilizației românești, iată drumul, exprimat prin numai cîteva repere, care a condus strălucit, în spiritul unei cercetări riguroase, la proaspătă și fără egal Mitologie română...

9. Peste 30 de comunicări și intervenții la Congrese mondiale de antropologie, alte numeroase studii și volume, la care se adaugă revista Ethnologia, scrisă în mai multe limbi, menită să afirme în conștiința lumii bogățiile paleo-etnologice și de istoria culturii ale poporului român, dar și să organizeze cercetarea românească, peste nivelului simplist factologic, asupra culturii și civilizației românești, iată drumul, exprimat prin numai cîteva repere, care a condus strălucit, în spiritul unei cercetări riguroase, la proaspătă și fără egal Mitologie română...

10. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

11. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

12. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

13. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

14. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

15. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

16. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

17. „Noi sintem la originea oamenilor de munte“ mi-a spus cîndva profesorul Romulus Vulcănescu, întîindu-mă în civilizația bradului. Era în această replică ceva din memoria cărturarilor antici care-și vedeau pe primii noștri părinți trăind crampant, de munte. Acum, în timp ce intră în cel de al patrulea pătrar de veac, profesorul trimite spre tipar Homo Carpaticus, în care ne delușează faptul că sintem și am rămas în concepție și viziune culturală și istorică, oamni de munte...

Trei pătrare de veac

Urmare din pag. 1

istoric - ora, pe care, fără să se limiteze la morfologia terenului, a urmării-o în arhitectură, magie, mitologie, poezie populară, paremiologie, geografie și muzicologie.

Descoperirea Horei de la Frumușica (acest suport de vas cultural, din „specia“ Cucuteni, aparținînd prin frumusețea și profunzimea semnificației și a altor elemente de cultură materială care în de structura cercului românesc se va produce după 1946, întîrînd ipoteza de lucru ale savanților că, deși motivul horei este de identificat și pe numeroase alte meridiane, în spațiul carpato-dunărean, el vădește caracter esențiale, dominante și în nici un caz secundare. Piatra de temelie în munca de cercetător al miturilor românești, Fenomenul horei (1944) este, în problema abordată, primul studiu comparativ istoric pe toată anvergura sistemului de științe etnologice sud-est-europene. Coloana Cerului (1970) abordează mitologia vegetală în cadrul căreia planta cea mai reprezentativă pentru sistemul nostru etnologic, pentru viața și civilizația autohtonului este bradul,

termenului, trădînd o anemică imaginație critică. IV. Nihil est in intellectu quod non prius fuerit in sensu. Dacă nimic nu se află în intelect înainte de a fi fost în simțuri, înseamnă că literatura premerge critica ei și că nimic nu se află în critică înainte de a fi fost în literatură.

V. Marea Anonim al lui Blaga presupune ființa și a Marelui Anonim. Dacă Anonimismul este cel fără nume, avem de-a face cu entități presupuse, lipsite de determinanți pozitive, singurele atribute posibile fiind acelea negative care desemnează absența. Înlocuind termenii, obținem Marea Lipsă și Mica Lipsă. Mica Lipsă este mai apropiată de existență, de aceea este relativă și orînd recuperabilă. Marea Lipsă nu poate intra nicodată în existență deoarece ei a existența se exclude reciproc. Dacă, persoana fiind, neantul începe în limbaj, îi oferim, pe această cale, o climă de existență și îl contrazicem cînd îl facem celebru. Parmenide rezolvase această problemă. Însă limba are un impuls propriu către orice domeniu tăcut.

VI. Cu vîrstă, scriitorul autentic devine calof. Îl se ascunde în scrieră. George Alboiu

O amintire vie

Ultima parte din trilogia etnologică transilvăneană a profesorului Nicolae Doboș, din Avrig, în seria tradiția românească în Curbură Carpatică Nordică (Editura științifică și enciclopedică, 1984), are pentru mine o semnificație deosebită în aceste momente marcate profund de dispariția neașteptată a Profesorului, aflat în plină forță de creație, acum cînd abia începuse pragul celei de „veia vîrstă“, se consacra cu atîta pricepere și pasiune, unor sinteze dedicate culturii populare românești.

Deși îl cunoșteam și îl consultasem adesea contribuțiile științifice, solide, ca documentare de teren, în baza unor numeroase descinderi în peisajul românesc (Dimbovnic - Argeș, Tara Oltului, Bihor, Secuime, Zărand, Sălaj, Buciumani, Valea Jiului, Tirnave, Tara Birsei, Mărginenii Sibului); să menționăm că aproape toate aceste zone etnografice aparțin unor titluri de lucrări de bază ale etnografiei românești, elaborate și publicate de N. Dunăre) ca și în cel general european (Italia, Franța, R.F.G., Austria, Ungaria, U.R.S.S., Cehoslovacia, Polonia) și de bibliotecă (în cursul unor stagii de specializare în Polonia, Italia, Franța, R.F.G.) cu largi deschideri interdisciplinare, deși i-am fost coleg de Institut, mai bine de un deceniu, mi-a fost dat să cunosc, mai în adîncime, pe Omul și Savantul Dunăre, abia acum vreo cinci ani, la una dintre edițiile „Cinzelelor Obiectelor“ organizate de imimosi și luminății noștri prieteni din Fundu Moldovei, prof. Elena și Filon Lucău-Dănilă.

Acolo, la casa bătrînului său informator, aruncată pe Obcina Ursului, (a se vedea fotografia 10 din Civilizația citată), am înțeles, mai deplin cît orînd, spiritul „școlii sociologice a lui D. Gusti, la care N. Dunăre a aderat din anul tîneretii sale și l-a rămas fidel pînă în ceasul din urmă.

O chemare tainică, o adevărată „nostalgie a

Valeriu Rusu

Desene de Alina Gheorghe

PREZENTE ROMANEȘTI

DE LA VAGONETUL DE LA BRAD LA EFECTUL PROCOPIU (II)

Ind vorbesc despre invențiile și descoperirile românești, o temă care mă pasionează și o studiez de câteva decenți, sint adesea întrebat: De fapt la ce au servit "toate acestea, noutăți" ale tehnicii și științei noastre? Au avut ele vreo aplicație practică, vreun răspuns internațional sau au rămas simple "exerciții" de inginerizată?

„REGINA INSTALAȚIILOR HIDROTEHNICE”
Mestieri lemniari români, al căror nume nu s-a transmis până la noi, au conceput și construit primul vehicul pe sine din istoria tehnicii (secolul XIV), fiind vorba de un vagonet de mână, în întregime din lemn, care era împins pe sine (tot din lemn), sistemul cuprinzând și cel dintâi macaz: minierii erau astfel scutiți de transportul anevoios al minereurilor, în sacii purtați în spate, până la suprafață. Un exemplar al acestui veritabil monument tehnic se află astăzi expus la Muzeul Transporturilor din Berlinul Occidental, provenind din mina Ruda 12 Apostoli de la Brad, în Munții Apuseni. Mai e nevoie să demonstrăm ce revoluție a reprezentat în tehnică introducerea transportului pe sine? Un alt exemplu este acela al morii de apă cu roată cu frânze (cu turle). Cu ax vertical și paletă în formă de cuiș, acestora dezvoltă o energie considerabilă față de altele. O putem admira la Muzeul Tehnic „Dimitrie Leonida” din București, la Muzeul Tehnic Populare din Dumbavna Sibului, dar și la Muzeul Copondoneșter Științei și Tehnicii din München, sub denumirea „Mühle aus Rumänien” (Moară din România) și se precizează că ea reprezintă, ca principiu de funcționare, prototipul popular al modernei turbine create de inginerul american Lester Alan Pelton (turbină Pelton).

dintii utilizare a explozivilor la lucrări miniere (menții să indice simplitățile activității extractive) s-a realizat în tinuturile „dintre Ungaria și Gurile Dunării” (deci tot la noi), ceea ce se afirmă și într-o cunoscută Istorie a artei-teriei de M. Reynaud și M. Favé din 1845. În cadrul tehnologiei chimice populare se obțineau sute de nuanțe de coloranți, utilizări într-oromatică specifică, de excepțională frumusețe, în cele mai diferite scopuri, de la vopsirea textilelor la pictarea ceramicii. Cu adevărat extraordinare, erau „vopselele” preparate de pictorii-lărași (dupa rețete secrete, ce se transmiteau din tată în fiu, așa cum le transmiteau pictorii Renasterii doar discipolilor lor) pentru frescele de pe pereții exteriori ai manastirilor din Bucovina și nordul Moldovei; sint culori de o unică strălucire și durabilitate „asemenea celebrului „albastru de Voroneț””, care au primit pe specialiștii din întreaga lume, preluându și editarea unui volum special al UNESCO, unul dintre primele de acest fel.

Se pot da numeroase asemenea exemple, ilustrând marea inventivitate, nu o dată geniul științei și tehnicii populare românești, spre pildă în ce privește sistemul constructiv al bisericilor înalte de lemn din Maramureș și Bihor (supranumite în lucrări străine „catedrale de lemn”), în ce privește crearea de instalații originale ale industriei casnice sau de înghețării lactice de lemn („Inchetează cu căle”) prefigurând sistemul YALE și cite nu pot fi rețevate în privința medicinei rurale românești, de pildă tratamente ale gușei „cu praf de spongii (bureți) continnd iod, ale sifilului cu fumigații pe bază de arsenic și mercur, vaccinare empirică împotriva flagelului variolilor prin imbușirea copilor în laptele infectat de pustulele de pe ugerule unor vaci, tratamentul plăgilor cu pulbere din coji de ouă pisate (continnd calciu) și desigur utilizarea eficientă a unei largi game de plante medicinale.

IESIREA DIN ANONIMAT

Încă într-o vreme când creația științifică este precumpănit anonimă, apar sporadic și primele realizări ce pot fi legate de un nume. Ne vom opri din nou doar exemplificativ și asupra câtorva dintre ele, precizând și faptul că sint altă opera poporului român, cit și a altor

nationalități care au viețuit împreună cu el, încă din secolele V-VI, călugărul dobrogean Dionisie cel Mic (Dionysius Exiguus) aduce o importantă contribuție în cronologie, calculând ceea ce astăzi numim curent era noastră (anterior se folosea mai ales era „ab urbe condita” de la fundarea Romei). La rândul său Petru de Dacia (Petru Philomelita Dacia) descoperă un procedeu perfecționat pentru extragerea rădăcinii cubice a unui număr cu mai multe cifre (anul 1290). În preajma anului 1453, „Orban dacul”, care „au fost români” (Gh. Sineca) construiește la Adrianopol (Istanbul) unuri de mare putere, învingând vechiul grea. Tot în secolul XV, Ioan Românul (în documentele germane Hannes Wallach Valahus) realizează, în cadrul „morii valahice” din Alba Iulia, noi rețete de explozivi, ce vor fi folosite ulterior atât pentru rachete, cit și în alte scopuri de apărare. Pirotehnicianul sibiian Conrad Haas (secolul XVI) inventează, construește și experimentează 17 tipuri noi de rachete, printre care cele dintâi rachete multiple din istoria tehnicii (cu trei trepte de aprindere) (datele și cu aripare direcțională în formă de delta); manuscrisul tratatului său a circulat desigur (în copii) prin toată Europa, căci schemele sale tehnice sint ulterior redate adomă de alți specialiști.

Importante descoperiri geografice și etnografice în Asia și mai ales în Siberia, se datoresc, la sfârșitul veacului XVII, savanțului enciclopedist Nicolae Milescu, înainte inserat în orbita universităii, Să-l amintim și pe Samoil Koleseri, medic și naturalist, fiul unui maghiar și al unei românce, care, la începutul veacului XVIII, aduce contribuții originale în ce privește scorburul și pneumonia cu evoluție rapidă; tot el semnalează în Transilvania localități geologice inedite în lucrarea sa de largă circulație Auraria romano-dacia (1717), unde relevă și obșria daco-romană a poporului român. În urma descoperirii unui minereu necunoscut de către țărânul Ion Armindean, chimist și inginer, E. J. Müller von Reichenstein din Sibiu identifică în nou element chimic, telurul (1782) — într-o vreme cind nu erau cunoscute decit 24 elemente (din cele peste 100 descoperite pînă astăzi). La compuna dintre veacul XVIII și XIX meritau Munteanu Ursu și, în special, E. J. Müller von Reichenstein un steamp pentru zborul minereului și a mării de spălare a acestuia, care sint aplicate cu succes.

Nu trebuie uitate nici noutățile aduse în tehnica tiparului de către Antim Ibrănuș și Mihail Ștefan, cel dintâi apăsător tiparului alfabetului arab și scorburul „în tipărit”, care a dat naștere la prima tipografie românească, adaptare pentru alfabetul gruzin și organizind în Gruzia prima tipografie.

I.M. Ștefan

JURNAL ITALIAN

tură, cu valoare de unicat, Domul, palatul Pitti, basilica di S. Croce. Găzduiește fresce executate de Giotto și un basoreliev de Donatello. I se mai spune și Palatul lui Leonardo, pentru că în el s-au fidat monumente funerare lui Dante, Alfieri, Giacomo Rossini și lui Giovanni Gentile.

12 oct. Sosit în seara zilei următoare la Padova. Primă coldă, din partea profesorului Lorenzo Renzi, deopotrivă romanist de prestigiu și romanist din fireasca fraternitate a latinilor. La care se adaugă, indispensabil, o bursă în România în anul 1969, de specializare. Imi arată cum se înfișează centrul orașului și facem un drum de recunoaștere pînă la Facultatea de Litere. Emoție cind la avizierul central imi ciese numele pe un afiș ce dă amănunțit despre conferința pe care urmează să o țin două zile mai tirziu. Luna fîcș, cu o sedință la decanatul facultății locale au treburi administrative. Profit că să iau trenul pînă la Veneția. Cu un vaporetto plec de la Stazione Santa Lucia pînă la Lido prin canalul Grande și Canale di San Marco și înapoi, preț de o oră și jumătate. Apoi plimbare prin zona di Rialto, cu magazine minimele și atelierii pitorești. Orașul mi se pare foarte asemil. Ceva, în aerul lui, sună trist și teatral. Revin după amiază la Padova. Imi fixează un plan selectiv de obiective, pentru că altfel nu împrăvesc de vizitat nici într-o săptămîna cîte sint de văzut.

14 oct. Săptămîna în seara conferinței. Animație pe culoarul ce duce spre sala Nina Facon (numită așa în amintirea distinsii noastre italianiste). Public relativ numeros pentru această perioadă cind încă nu au început cursurile. Lipsesc, prin urmare, studenții. Dar au venit un număr dît absolut dît din profunzime ultime ale facultății, atît din Padova cit și din orașe învecinate, doctoranzi, un grup de profesori și cercetători din domeniul literaturilor romanice. Sint de față și citiva membri ai societății de studii române Miron Costin, fîntință de profesorul Renzi cu scopul de a întreprinde un constant interes în jurul spiritualității noastre în toată provincia venetă.

15 oct. Săptămîna în seara conferinței. Animație pe culoarul ce duce spre sala Nina Facon (numită așa în amintirea distinsii noastre italianiste). Public relativ numeros pentru această perioadă cind încă nu au început cursurile. Lipsesc, prin urmare, studenții. Dar au venit un număr dît absolut dît din profunzime ultime ale facultății, atît din Padova cit și din orașe învecinate, doctoranzi, un grup de profesori și cercetători din domeniul literaturilor romanice. Sint de față și citiva membri ai societății de studii române Miron Costin, fîntință de profesorul Renzi cu scopul de a întreprinde un constant interes în jurul spiritualității noastre în toată provincia venetă.

16 oct. Săptămîna în seara conferinței. Animație pe culoarul ce duce spre sala Nina Facon (numită așa în amintirea distinsii noastre italianiste). Public relativ numeros pentru această perioadă cind încă nu au început cursurile. Lipsesc, prin urmare, studenții. Dar au venit un număr dît absolut dît din profunzime ultime ale facultății, atît din Padova cit și din orașe învecinate, doctoranzi, un grup de profesori și cercetători din domeniul literaturilor romanice. Sint de față și citiva membri ai societății de studii române Miron Costin, fîntință de profesorul Renzi cu scopul de a întreprinde un constant interes în jurul spiritualității noastre în toată provincia venetă.

litatea ei, perfect cerebrală, impregnată de nologisme, dă viață unui univers obsesional, pus în slujba cunoașterii interiorității feminine. Mi se pun numeroase întrebări. Cîcova este de poveră că în momentul în care scrie, în prima cărți arabe, cel de al doilea realizind aceeași adaptare pentru alfabetul gruzin și organizind în Gruzia prima tipografie.

16 oct. În drumul de întoarcere la Roma mă opresc la Ferrara. Cum m-aș sfătuit citiva prețeni de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, merită să fac cunoscută cu noul asessor al instituției culturale. Este cazul deoarece aici la Ferrara, s-a organizat acum citiva ani, o „Săptămîna a culturii românești”. Noul asessor, factor de decizie prin funcție pe care o ocupă, dispune de tot ce trebuie pentru a realiza acestă „Săptămîna” și are în vedere, în afară de interesantă. Bărbat fin și modest, arhitectul Emilio Morara imi spune că are cele mai bune intenții, dar că o asemenea inițiativă cere pregătiri răbdătoare. Este de acord cu mine că România dispune în constituția italianelor de numeroase atunzi, latinitatea ei se fîcș în deloagă, prima dintre ele, Gustave Flaubert și doua despre naturalism, cu specială privire la naturalismul românesc în relație cu alte școli naționale naturaliste.

17 oct. Seara pleo spre Catania. Răspund invitației profesorului Francesco Biancioletti, președintele Fundației Verga și al Institutului de literatură romanică. Verga, care a fîcș în deloagă, venit la Catania din celălalt capăt al insulei. După expunerea mea, discuțiile sint însuflețite și extrem de interesante.

Nu atît despre diversele școli naturaliste mi-am popos să vorbesc cit despre actualitatea curentului. Știință că atracția pentru subiective sociale este, în formă, întîm legată de portretul zolist al fixării realului, un afirmat că nici un artist naturalist care se respectă nu rămîne un martor exterior. Dovadă că în Europa o Celine sau la noi un Marin Preda (vezi debutul său cu Intîlnirea din pămînturi) obțin o stare de soc ori de cîte ori recurg la percutanți imagini de existență. Despre naturalismul românesc, cîrnia i-am dedicat a doua mea expunere la Catania, am sesizat faza sa de început, naivă, cînd traducerea din Zola anunță, informază pe cititor, am pomenit de faza mediana, activă, cînd este asumat riscul provocării starilor militante de conștință și am insistat pe faza de sfîrșit, a sensibilizării morale printr-o estetică a urîtului ce conduce la radicalitate, o radicalitate sentimentală ce neagă răul, îl purifică.

18 oct. Seara pleo spre Catania. Răspund invitației profesorului Francesco Biancioletti, președintele Fundației Verga și al Institutului de literatură romanică. Verga, care a fîcș în deloagă, venit la Catania din celălalt capăt al insulei. După expunerea mea, discuțiile sint însuflețite și extrem de interesante.

Nu atît despre diversele școli naturaliste mi-am popos să vorbesc cit despre actualitatea curentului. Știință că atracția pentru subiective sociale este, în formă, întîm legată de portretul zolist al fixării realului, un afirmat că nici un artist naturalist care se respectă nu rămîne un martor exterior. Dovadă că în Europa o Celine sau la noi un Marin Preda (vezi debutul său cu Intîlnirea din pămînturi) obțin o stare de soc ori de cîte ori recurg la percutanți imagini de existență. Despre naturalismul românesc, cîrnia i-am dedicat a doua mea expunere la Catania, am sesizat faza sa de început, naivă, cînd traducerea din Zola anunță, informază pe cititor, am pomenit de faza mediana, activă, cînd este asumat riscul provocării starilor militante de conștință și am insistat pe faza de sfîrșit, a sensibilizării morale printr-o estetică a urîtului ce conduce la radicalitate, o radicalitate sentimentală ce neagă răul, îl purifică.

19 oct. Seara pleo spre Catania. Răspund invitației profesorului Francesco Biancioletti, președintele Fundației Verga și al Institutului de literatură romanică. Verga, care a fîcș în deloagă, venit la Catania din celălalt capăt al insulei. După expunerea mea, discuțiile sint însuflețite și extrem de interesante.

Nu atît despre diversele școli naturaliste mi-am popos să vorbesc cit despre actualitatea curentului. Știință că atracția pentru subiective sociale este, în formă, întîm legată de portretul zolist al fixării realului, un afirmat că nici un artist naturalist care se respectă nu rămîne un martor exterior. Dovadă că în Europa o Celine sau la noi un Marin Preda (vezi debutul său cu Intîlnirea din pămînturi) obțin o stare de soc ori de cîte ori recurg la percutanți imagini de existență. Despre naturalismul românesc, cîrnia i-am dedicat a doua mea expunere la Catania, am sesizat faza sa de început, naivă, cînd traducerea din Zola anunță, informază pe cititor, am pomenit de faza mediana, activă, cînd este asumat riscul provocării starilor militante de conștință și am insistat pe faza de sfîrșit, a sensibilizării morale printr-o estetică a urîtului ce conduce la radicalitate, o radicalitate sentimentală ce neagă răul, îl purifică.

20 oct. Seara pleo spre Catania. Răspund invitației profesorului Francesco Biancioletti, președintele Fundației Verga și al Institutului de literatură romanică. Verga, care a fîcș în deloagă, venit la Catania din celălalt capăt al insulei. După expunerea mea, discuțiile sint însuflețite și extrem de interesante.

Henri Zalis

REVISTA STRĂINĂ

EXPO '86, marea expoziție organizată anul trecut în orașul canadian Vancouver a constituit și un eveniment cultural de mare anvergură. Organizatori expoziției au făcut cunoscut faptul că în spațiul rezervat expoziției au avut loc în medie cite 250 spectacole și diferite manifestări culturale în fiecare zi. Pe parcursul întregii perioade de funcționare a expoziției au fost organizate peste 1000 evenimente culturale, culturale la care, dacă le adăugăm și pe cele organizate de țările participante, obținem o cită de peste 1000000 spectacole și diferite manifestări culturale în fiecare zi. Pe parcursul întregii perioade de funcționare a expoziției au fost organizate peste 1000 evenimente culturale, culturale la care, dacă le adăugăm și pe cele organizate de țările participante, obținem o cită de peste 1000000 spectacole și diferite manifestări culturale în fiecare zi.

LA LITURGIA IUBIRII
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

UN POET - O LUME
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau aripi și pietrele cîntau,
Iar Eva nu stia de calde vîesme.
Se unduia prin lume doar un zeif beliv,
Iar marea de argint era de tot cîminte.

Final
Cui folosește zisa ta frumoasă?
Celui ce n-are casă și nici masă,
Cinei ce face pînă în seara,
Avarului înfrigurat de boală,
Sau celui care și pune rîsulărea
Într-o chemare sîntă de răcoală,
Celui fîmînd și osîndit să poarte,
Pe scoafica fașă mîrturie,
Aceluia ce-l condamnat la moarte,
Ori celui ce păzește puscăria?

Prezentare și traducere de Stelian Gruiu

Liturgia iubirii
Sursul tău e liniștea de floare
Și în deschisa tă-ă fost datu.
Pastiului din noi să-i răcoare.
Să mergi, cu frumuseala și păcatul.

Un poet - o lume
Ihor Bohdan Antonici
Ihor Bohdan Antonici (1900-1937) este unul din marii poezi ai Ucrainei. În scurta sa viață, poetul de la Ivora a îmbogățit patrimoniul spiritual al poporului de peste Nistru cu șase cărți de poezie, care au devenit opere fundamentale în peisajul liricii sovietice contemporane. Merită de asemenea amintit că opera lui Ihor Bohdan Antonici a fost tradusă în mai multe țări ale lumii.

Intermezzo
Cînd serpii aveau